T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKUL 8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DERS DIŞI SPORTİF ETKİNLİKLERE KATILIMLARINA YÖNELİK VELİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Bilge ARUZ

Zonguldak 2023

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ORTAOKUL 8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DERS DIŞI SPORTİF ETKİNLİKLERE KATILIMLARINA YÖNELİK VELİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Hazırlayan
Bilge ARUZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU

Zonguldak 2023

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Bilge ARUZ

11/05/2023

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında **195282104016** numaralı Bilge ARUZ'un hazırladığı "**Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Veli Tutumlarının İncelenmesi**" başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 13/04/2023 Perşembe günü saat 11:00'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına ~~OY ÇOKLUĞUYLA~~ / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Doç. Dr. Yavuz BOLAT
Başkan

Doç. Dr. Murat İnce
Üye

Dr. Öğretim Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU

(Tez Danışmanı)
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

… /… / 2023

Doç. Dr. Yücel NAMAL
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	:	ZBEÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı
Tez Başlığı	:	Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Veli Tutumlarının İncelenmesi
Tez Yazarı	:	Bilge ARUZ
Tez Danışmanı	:	Dr. Öğr. Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU
Tez Türü, Yılı	:	Yüksek Lisans, 2023
Sayfa Adedi	:	76

Bu araştırmada ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli tutumları incelenmektedir. Yapılan bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile şekillendirilmiştir. Araştırmanın deseni kişilerin kendilerine özgü algılarını, görüşlerini ve düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedefleyen olgubilim (fenomenoloji) dir. Fenomoloji farkında oladuğumuz fakat tam olarak derin bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Yaşanılan olaylar, durumlar ve deneyimler gibi şekillerde karşımıza çıkabilen bu olgularla yaşantımız sürecinde birçok defa karşılaşsak bile bu durum söz konusu olan olguları tam olarak kavrayabildiğimiz anlamına gelmemektedir. Bu araştırmada da araştırmacı fenomoloji yaklaşımını benimsemiş ve beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak gündelik yaşamında karşılaştığı ve gözlemlediği bir durumu daha detaylı bir şekilde yakından incelemek isteyerek veli görüşlerine başvurmuş, konuyu aydınlatmak istemiştir. Bu araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme tekniğine uygun bir biçimde maksimum çeşitliliğe dayanarak saptanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Kdz.Ereğli'de ikamet eden 2022-2023 eğitim öğretim yılında öğrencisi 8.sınıfta öğrenim görüp sportif etkinliklerde yer alan 8'i kadın, 4'ü erkek olmak üzere 12 veli oluşturmaktadır. Araştırmada gerekli literatür çalışması yapılıp uzman görüşü alındıktan sonra geliştirilen ve 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir ve yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür. Verilerin analizi içerik analizi ve betimsel analiz ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular incelendiğinde velilerin çoğunluğunun öğrencilerin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılımlarına yönelik destekleyici yönde tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelemesinde elde edilen bilgilere bakıldığında da günümüzde spor tesislerinin artırılması, spora yapılan yatırımlar sonucunda başarı elde edilmesi ve sosyal mecralarda başarı elde eden sporcularımızın geniş bir yer edinmesi ile toplumumuzda spora bakış açısı değişmiş, aileler çocuklarına sportif etkinliğe katılım konusunda daha çok destek olmaya başlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Sportif Etkinlik, Ortaokul 8.Sınıf, Akademik Başarı

ABSTRACT

Institution	:	ZBEU, Institute of Social Sciences, Department of Curriculum and Instruction
Title	:	Investigation of Parents' Attitudes Towards the Participation of Middle School 8th Grade Students in Extracurricular Sports Acvitities
Author	:	Bilge ARUZ
Adviser	:	Assist. Prof. Dr. Özgür Murat ÇOLAKOĞLU
Type of Thesis, Year	:	MSc. Thesis, 2023
Total Number of Pages	:	76

In this research, parents' attitudes towards the participation of 8th grade students in extracurricular sportive activities are examined. This study was shaped by the qualitative research method. The design of the research is phenomenology, which aims to reveal people's unique perceptions, views and thoughts. Phenomenology focuses on phenomena that we are aware of but do not have a deep knowledge of. Even if we encounter these phenomena, which can appear in the form of events, situations and experiences, many times in our lives, this does not mean that we can fully comprehend the phenomena in question. In this research, too, the researcher adopted the phenomenology approach and wanted to examine a situation that he encountered and observed in his daily life as a physical education and sports teacher in more detail, sought the opinions of the parents and wanted to enlighten the subject. The participants of this study were determined on the basis of maximum diversity in accordance with the purposive sampling technique. The participants of the research consist of 12 parents, 8 women and 4 men, who are residing in Kdz.Ereğli, who are 8th grade students in the 2022-2023 academic year and take part in sports activities. In the research, a semi-structured interview form consisting of 6 questions was used, which was developed after the necessary literature study was made and expert opinion was taken. The interviews were conducted face to face and lasted approximately 25-30 minutes. The analysis of the data was carried out with content analysis and descriptive analysis. When the findings were examined, it was concluded that the majority of the parents showed a supportive attitude towards the students' participation in sports activities in the 8th grade. When we look at the information obtained in the literature review, the perspective of sports in our society has changed, with the increase of sports facilities, success as a result of investments made in sports, and our athletes who have achieved success in social media, and families have started to support their children more in participating in sports activities.

Keywords: Sportive Activities, Middle School 8th grade, Akademic Success

ÖN SÖZ

Spor, bireylerin fiziksel, sosyal ve psikolojik yönden iyi halde olmasına katkı sağlayan en önemli yapılardan birisidir. Bireylerin özgüven kazanımları hususunda öncü bir etkendir. Takım halinde yapıldığında ise bireye bir gruba ait olma, ortak karar verebilme ve sosyalleşme fırsatı tanımaktadır. Sadece sportif etkinliklerde yer alanları değil etkinliği gerçekleştirenleri izlemeye gelenleri de bir arada toplayabilmesi özelliği ile toplumsallaşma açısından fark yaratmaktadır. Çocuklarımızın ilk öğrenme alanı olan ailelerine spora teşvik ve yönlendirmede büyük pay düşmektedir. Bu desteğin sağlandığı koşullarda öğrenci, veli, çalıştırıcı ve devlet iş birliği ile hem sağlıklı yaşam hem toplumsallaşma hem de sportif başarılar yönünden ülkemizi bir adım daha ileri taşımız olabiliriz.

Araştırma süreci boyunca desteğini, önerilerini ve tecrübelerini esirgemeyen değerli danışmanın Sayın Dr. Öğretim Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU' na, Yüksek Lisans Eğitimim boyunca bilgilerini bizlerle paylaşmaktan kaçınmayan eğitmenlerimiz Sayın Prof. Dr. Ali ARSLAN' a, Sayın Doç. Dr. Murat İNCE' ye, Sayın Doç. Dr. Cevat EKER' e teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Yüksek Lisans derslerimin aksamamasında bana destek olan Hatice Erdem Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi okul idarecilerimizden Sayın Yunus GÜNER'e, Sayın Volkan DEMİR'e, Yüksek Lisans Eğitimi boyunca her konuda birbirimize destek olduğumuz arkadaşlarım Müberra CİNGÖZ'e, Beril YALÇIN' a, Umut ÇETİNKAYA' ya, Melek TURHAN'a, Beyza Nur ÇELİK'e ve Nergis CAN'a, araştırmanın yürütülebilmesi hususunda gönüllü katılım sağlayan velilerimize teşekkür ediyorum.

Benimle beraber bu tempolu serüvende yol alan canım oğlum Demir Aras ARUZ'a, bu araştırmayı yürütebileceğime ve tamamlayabileceğime inanan, beni gönüllendiren eşim Kubilay ARUZ'a, desteklerini her zaman hissettiren, aldığım her kararın arkasında duran canım annem Kadriye CEBECİ ve Canım Babam Sezai CEBECİ'ye ve ilkouldan üniversiteye kadar bütün eğitim hayatım boyunca yoluma ışık tutan öğretmenlerime sonsuz saygı ve sevgilerimle…

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
ÖN SÖZ ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**
1.GENel BİLGİLER **3**
1.1. Araştırmanın Amacı 3
1.1.2. Problem Cümlesi 3
1.1.3. Alt Problemler 3
1.2. Araştırmanın Önemi 4
1.3. Varsayımlar 5
1.4. Sınırlılıklar 5
1.5. Tanımlar 5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **6**
2.1. Spor 6
2.1.1. Spor ve Eğitim 6
2.1.2. Eğitimde Yaşam Boyu Spor 11
2.2. Öğrencilerin Fizyolojik İhtiyaçları 12
2.3. Öğrencilerin Sosyo-Psikolojik İhtiyaçları 13
2.4. Sporun İnsan Gelişimi Üzerindeki Fizyolojik Etkileri 14
2.5. Sporun İnsan Gelişimi Üzerindeki Psikomotor ve Psikososyal Etkileri 15
2.6. Sportif Etkinlik ve Türleri 16
2.6.1. Sportif Etkinliklere Katılım 17
2.6.2. Sportif Etkinliklere Yönlendirmede Velilerin Rolü 18
2.6.3. Sportif Etkinlik ve Velilerin Akademik Kaygıları 20
2.6.4 Sportif Etkinliklere Katılım ve Akademik Başarı 21
2.7. Veli Tutumları 22
2.7.1. Tutarsız Veli Tutumu 22
2.7.2. Otoriter Veli Tutumu 23
2.7.3. Destekleyen ve Demokratik Veli Tutumu 24
2.8. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar 25
2.9. Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar 29

3. YÖNTEM **33**
3.1. Araştırma Deseni 33
3.2. Katılımcılar 34
3.3. Görüşme Formunun ve Soruların Geliştirilmesi 35
3.4. Veri Toplama Araçları 36
3.4.1. Görüşme 36
3.5. Verilerin Toplanması 37
3.6. Verilerin Analizi 37
3.7. Araştırmanın Güvenirliği ve İnandırıcılığı 38
3.7.1. Araştırmanın Aktarılabilirliği 38
3.8. Araştırmacının Rolü 39
4. BULGULAR VE YORUM **40**
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 40
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 41
4.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular 43
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular 45
4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular 47
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular 48
SONUÇ **51**
KAYNAKÇA **61**
EKLER **70**
Ek 1: Etik Kurul Onayı 70
Ek 2: Araştırma Gönüllü Katılım Formu 71
Ek 3: Görüşme Formu 72
Ek 4: Detaylı Görüşme Formu Ve Kodlama Örneği 73
Ek 5 Temalara İlişkin Kodlar 75
ÖZ GEÇMİŞ **76**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Demografik Özellikler.....35
Tablo 4.1: Velilerin 8.Sınıfta Sportif Etkinliklere Katılıma Yönelik Görüşleri 40
Tablo 4.2: Sportif Etkinliklere Katılım Sağlayan Öğrencilerde Gözlenen Değişim ve Gelişimlere Ait Alt Probleme Yönelik Görüşler.....42
Tablo 4.3: Ortaokul 8.Sınıfta Sportif Etkinliklere Katılan Öğrencilerin Ders Başarılarında Gözlemlenen Değişimlere Ait Alt Probleme Yönelik Görüşler.....44
Tablo 4.4: Velilerin Akademik Kaygılarına Yönelik Görüşler 45
Tablo 4.5: Öğrencilerin Sportif Etkinliklere Katılım Sağladığı Zaman ve Sürelere Velilerin Müdahil Olma Durumlarına Ait Görüşler 47
Tablo 4.6: Öğrencilerin Sportif Etkinliklere Uzun Vadede Devam Etmek İstemeleri Durumunda Velilerin Sergileyecekleri Tutumlara Ait Görüşler.....48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Okula özgü düzenlemelerde incelenmesi gereken temel unsurlar 9

KISALTMALAR LİSTESİ

LGS **:** Liselere Geçiş Sınavı

MEB **:** Milli Eğitim Bakanlığı

NBA **:** Ulusal Basketbol Ligi

OKS **:** Ortaöğretim Kurumları Sınavı

ÖSS **:** Öğrenci Seçme Sınavı

TDK **:** Türk Dil Kurumu

TEOG **:** Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi

Vb. **:** Ve benzeri

Vd. **:** Ve diğerleri

GİRİŞ

Demokratik toplumların eğitim anlayışlarının başında kişilerin düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın oluşmasını temel ilke olarak benimsemek gelmektedir. Fakat sadece fikir eğitiminden sorumlu bir eğitim değil, en az onun kadar eğitilmeye gereksinimi olan bir vücudu ve ruhu eğitebilen eğitim yapısının oluşması çok önemlidir. Bunun oluşmasını sağlayacak en iyi unsur eğitim ile beden eğitimi ve spor etkinliklerinin aynı paydaşta buluşmasıdır. Bu unsurun farkında olan uygar ülkeler toplum olarak bilişsel, sosyal, fizikel ve ruhsal yönden iyi halde bulunan nesiller yetişmesine olanak sağlamaktadır. Çok yönde bir yapı olmasından dolayı spora bakış açısının farklı yanlardan incelenmesi ile spora birden fazla tanımlama yapıldığı görülmektedir. Spor en temel anlamıyla vücudun tamamı ile bir bütün halinde hareket sağlayarak mücadele verme temeline dayanan ve bu yapı için gereken belirli antrenmanlar, etkinlikler ve yarışmalar olarak tanımlanabilir (Taşçı, 2020, s.5). Spor, eğitmenlerin kişiliğin oluşumunu ve karakter özelliklerinin gelişimine katkı sağlayabilmek adına önerdikleri dsiplindir (Dalkılıç, 2011, s.19). Hareket halinde bulunmak insanların doğasında yer edinmiş bir durumdur. İlk insanlık dönemlerinden itibaren insanlar içlerinde olan güdüler ile hareket halinde olmaya çalışmışlar ve hareketleri genelde varlıklarını sürdürebilme için gerçekleştirmişlerdir. İnsanların sergiledikleri hareket biçimleri içlerinde bulunmuş oldukları doğanın şartlarına göre şekil almıştır (Doğan, 2017, s.27). Spor bir kültür etkeni olarak kişilerin ve toplumların davranış biçimlerinin yön bulmasında etkili rol oynamaktadır. Bu etkisi ile beraber diğer kültür olgularını etkileyerek milli özerklik kazanılmasında öncü olur. Sportif etkinlikler kapsamında yer edinen beden hareketleri toplumsal yönden gerçekleri ortaya çıkarmaktadır. Birçok farklı ülkede tercih edilen spor branşları incelendiğinde o toplumların kültürel açıdan özellikleri ve hayata bakış açıları yönünden bilgi sahibi olabilmek mümkündür (Şahan, 2007, s.54).

Her bireyin spor yapma hakkı vardır. Çocukların da hareketliliğe, sportif etkinliklere katılımını sağlayacak, örnek teşkil edecek ve bilinçlendirerek yol gösterecek olan ilk yapı ailedir. Bu sebeple çocukların ilgilerinin oluşumunda onlara rol model olan kişiler anne ve babalardır (Keskin, 2006, s.16). Modern

seviyeye ulaşmış toplumlarda spor kültürünün belirli düzeyde yaygınlaştığı ve spora gereken katılım için yeterli kaynaklara sahip olmuş olduğu görülebilmektedir. Spor kültürünün bir simgesi olarak modern toplum olarak bilinen kesimlerde anne ve babalar çocuklarını spora yönlendirmede daha fazla öncü olmaktadır (Yüksel, 2019, s.321). Bunun yanı sıra geleneksel olarak anılan toplumların spora gerekenden daha az ilgi gösterdiği ve çocuklarını ilk sırada futbol olmak kaydıyla çok daha az spor branşına önem verdikleri görülmektedir (Amman, 2000, s.121). Günümüzde ise spor tesislerinin artırılması, alt yapı yetenek seçimlerinin ülke genelinde ayrıntılı bir şekilde yapılması, çalıştırıcı ve antrenör istihdamının artırılması, spora yapılan yatırımlar sonucunda başarı elde edilmesi ve sosyal mecralarda başarı elde eden sporcularımızın ve ülkemizin geniş bir yer edinmesi ile toplumumuzda spora bakış açısı değişmiş, aileler çocuklarını spora yönlendirmede öncü olmaya başlamışlardır. Birçok çocuğumuz, gencimiz elde edilen ulusal ve uluslararası başarılardan esinlenerek spora başlama ve devam etme hususunda gönüllü olmuşlardır.

1.GENEL BİLGİLER

Bu bölümde araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar başlıkları yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştıma ile ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul 8.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli görüşleri nelerdir ?

1.1.3. Alt Problemler

1. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım konusunda veli görüşleri nelerdir ?

2. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin ders başarılarında gözlenen değişimler nelerdir?

3. Sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerde gözlenen gelişimler ya da değişimler nelerdir ?

4. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin velilerinde akademik kaygılar oluşmakta mıdır ? Oluşmakta ise bunlar nelerdir?

5. Veliler öğrencilerin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere (sınav dönemleri v.b) nasıl müdahil olmaktadır ?

6. Öğrencilerin sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek istemeleri halinde veli yaklaşımları nasıl olmaktadır ?

1.2. Araştırmanın Önemi

Spor çocukların ve gençlerin sağlıklı bir şekilde büyüme ve gelişim göstermesinde, kötü alışkanlıkların önüne geçilmesinde, sosyalleşebilmede, yetişkin bireylerin bazı kronik hastalıklardan korunmasında veya bu hastalıkların belirli tedavisinin sağlanmasında, ileri yaştaki bireylerin sağlıklı bir yaşlılık dönemi geçirmelerinde, genel olarak bakıldığında da yaşam boyu hayat kalitesinin artmasında büyük ölçüde önem arz etmektedir. Bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda sporun bir tek eğitimde not karşılığı olarak görülmemesi ya da belirli dönemlerde tercih edilip sonrasında ara verilmesi değil tüm yaşam boyunca spor anlayışının özümsenmesi konusunda yapılan araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Spora katılım sağlamanın yanında sporda devamlılık gösterme de bir o kadar önemlidir. Bazı veliler sınav dönemlerinde çocuklarını sportif etkinliklerden uzakaştırma yolunu seçmektedirler. Halbuki sınav dönemlerinde çocuklar mental olarak daha fazla rahatlamaya ihtiyaç duymaktadırlar. Sportif etkinliklere katılım sınav dönemlerinde zihnen daha iyi durumda olmaya katkı sağlayacağından veliler tarafından öğrencilerin destek görmesi önemlidir.

Öğrenciler ağırlık verdikleri spor branşında süreklilik göstermeleri ve başarı yakalamaları halinde de bireysel olarak ya da takım halinde ulusal, uluslararası müsabakalarda ülkemizi temsil etme hakkına sahip olmaktadırlar. Yine istemeleri halinde spora meslek olarak devam edebilmektedirler. Türkiye'de sporun gelişim göstererek belirli dünya standartlarına ulaşabilmesi, sağlıklı, sosyal ve özgüvenli nesillerin yetişebilmesi için toplumun büyük bir kesiminin özellikle de velilerin desteklerine de önemli ölçüde ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin spora katılımları ve spora başlamaları hususunda yüksek etki gösteren unsurlar; aile, referans grupları, meslek, gelir düzeyi, yaş, cinsiyet ve serbest zaman etkinliklerine olanak sağlayacak ortamın varlığı olarak sıralanabilir. Spora katılım sağlama ve spora başlama üzerinde ailenin en önemli faktör olarak gösterilmesine rağmen Türkiye'de yapılmış olan çalışmalar daha çok gelir, meslek, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile spor yapma alışkanlığı arasındaki bağlamlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu doğrultuda bakıldığında, velilerin çocuklarının beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılım sağlamalarına yönelik tutumlarının tespit edilmesinin önemi de göz önüne gelmektedir.

1.3. Varsayımlar

Görüşme soruları öğrenci velileri tarafından gönüllü olarak cevaplanacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Çalışma gurubunu Zonguldak/Kdz.Ereğli ilçesinde ikamet eden ve öğrencisi 8. sınıfta öğrenim görüp sportif etkinliklerde yer alan 12 veli oluşturmaktadır.

2. Araştırma 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılında Öğrencisi 8.Sınıfta Öğrenim Gören Veliler ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Spor: Kişinin sosyal, zihinsel ve bedensel sağlığını geliştirici, enerjiyi şekillendiren, dengeli ve mücadeleci bir anlayış uyandırabilmek için uygulanan, kişiye haz ve doyum katan bir oyun güdüsünün belirli kurallara bağlanmış olarak ifade edilme şeklidir (Sucan, 2012, s.13).

Eğitim: Eğitim kişilerin doğduğu andan itibaren başlayan ve yaşam süresince devamı olan, kişileri ve toplumları amaçları olan düzgün bir yaşam stiline ulaştıran, edinilen beceri, bilgi ve değerleri sistematik bir biçimde daha sonraki nesillere aktarmayı sağlayan ve davranışlarda meydana gelen gelişim ve değişim sürecidir (Senemoğlu, 1997, s.33).

Veli: Bir çocuğu koruyan, onun işlerine bakan ve onun her türlü davranış ve hareketinden sorumlu olan kimse (TDK, 2023).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmayı açıklayıcı hale getirmesi için konu ile ilgili olarak literatür taranarak açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Spor

Sporun insan sağlığı ve gelişimi üzerinde ne oranda önemli olduğunun bilinci ülkemizde henüz istenilen düzeyde anlaşılamamıştır. Spor bireyin fiziksel ve mental gelişim sürecinde çok önemli bir etkiye sahiptir. Spor çocuğun sağlığına ve gelişimine sağlayacağı önemli etkilerin haricinde, kişiliğinin oluşumunda paylaşma, takım çalışması gibi günlük yaşamda önem arz eden kavramları tanımasına ve onları özümsemesine katkı sağlar (Dalkılıç, 2011, s.20). Spor, günümüzde toplumsal, ekonomik, kültürel ve sosyal olarak pek çok kavram ile beraber anılmaktadır. Kişilerin ergenlik dönemi öncesi ve sonrasında düzenli olarak katılım sağladığı spor faaliyetleri sağlıklı bir fiziksel yapının gelişimine katkı sağlarken, diğer taraftan ruhsal olarak gelişimine de katkı sağlamaktadır. Gelecekte toplumda sorumluluk alabilen yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde, kişiler arası ilişkilerin kurulması ve devam ettirilebilmesinde çocukluk döneminden itibaren başlayan spor yaşamı büyük önem kazanmaktadır (Tezcan, 1977, s.102).

2.1.1. Spor ve Eğitim

1739 sayılı Eğitim Temel Kanunu'nun Türk Milli Eğitiminin genel amaçları bölümünün ikinci maddesinde "Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek esastır" açıklaması yer almaktadır. Bu amaca ulaşabilmek adına eğitimin her kademesinde spor uygulamalarına yer verilmesi önem teşkil etmektedir (Mevzuat, 2023).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Özel Amaçları;

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları hareket becerileri, sağlıklı yaşam becerileri, öz yönetim becerileri ile sosyal ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmalarıdır. Bu hususta aşağıda yer alan program çıktılarına ulaşılması beklenmektedir.

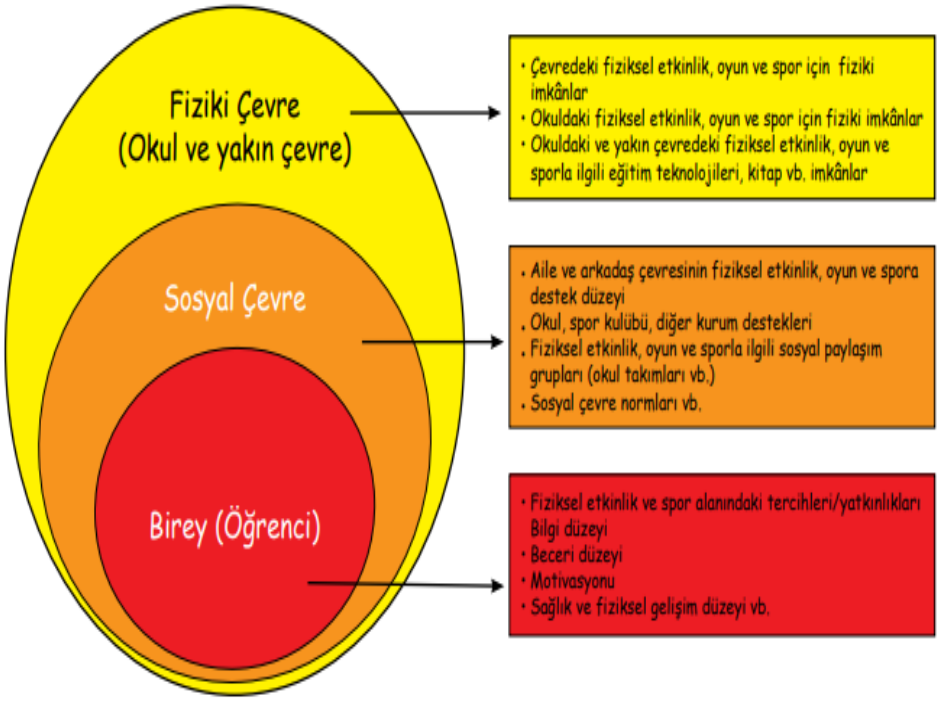
- Fiziksel etkinliklere özgü hareket becerilerini geliştirir.
- Haereket kavram ve ilkelerini fiziksel etkinliklerde ve sporda kullanır.
- Hareket stratejilerini fiziksel etkinliklerde ve sporda kullanır.
- Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramları ile ilkelerini açıklar.
- Sağlıklı olmak için fiziksel etkinliklere ve spora düzenli olarak katılır.
- Beden eğitimi ve spor ile ilgili kültürel değerlerimizi kavrar.
- Beden eğitimi ve spor yolu ile öz denetim becerilerini geliştirir.
- Beden eğitimi ve spor yolu ile iş birliği, iletişim becerileri, fair play, sosyal sorumluluk, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar;

- Öğretim Programının temel ilkeleri öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak uygulanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaklaşımları belirlenirken gündelik hayatla ilişkilendirilmesine özen gösterilmelidir.
- Paydaş rol ve sorumlulukları, iş birlikleri dikkate alınmalıdır.
- Öğrencilerin gelişim özellikleri Beden Eğittimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'na ait kazanımların hazırlanmasında temel yol gösterici olmalıdır.
- Programda yer alan kazanımlara ulaşmak için öğrencilerin bireysel özellikleri ile sosyal ve fiziksel çevre özellikleri doğrultusunda uyarlamalar gerçekleştirmelidir.
- Öğrencilerin dersin kazanımlarına ulaşmaları için en uygun öğretim modeli belirlenmelidir.

- Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının genel çıktılarına ulaşmak adına diğer derslerle ve gerçek yaşamla ilişkilendirme yapılması çok önemlidir.
- Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının hedeflerine ulaşmak için kişisel ve kurumsal paydaşların (öğrenciler, öğretmenler, veliler, okul yöneticileri, antrenörler, spor müdürlükleri, spor federasyonları, kulüpler, belediyeler, il sağlık müdürlükleri v.b) iş birliği içerisinde olmaları önem arz etmektedir.
- Veliler sürecin niteliği ve niteliğin geliştirilmesi yönünde izlenmesi gereken yol ve yöntemler hakkında bilgilendirilmelidir.
- Öğrencilerin özel gereksinimleri olduğu durumlarda ders uygulamalarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Sporda üstün yetenekli öğrenciler antrenörlere ve spor kulüplerine yönlendirilmelidir. Bu öğrenciler için yetenekleri ile ihityaçları doğrultusunda daha yüksek hedefler belirlenebilir.
- Öğrenciler dersteki çalışmalarını ders dışındaki zamanlarında uygun fiziksel etkinliklere ve sporlara katılarak pekiştirmelidirler. Bu nedenle öğrencilerin fiziksel etkinlikleri ve imkanları tanımaları ve etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamak konusunda yönlendirici ve destekleyici olunmalıdır (MEB, 2023).

Şekil 2.1: Okula özgü düzenlemelerde incelenmesi gereken temel unsurlar

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2023). Nisan 17, 2023 tarihinde http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145 adresinden alındı.

Modern ve demokratik toplumların eğitim algılarının başında kişilerin beklentilerini, fikirlerini özgürce dile getirebilecekleri sağlıklı ortamların yaratılması başlıca kriter olarak yer etmektedir. Konuya bu açıdan bakıldığında sadece düşünce bazında eğitimden sorumlu olan öğretim metodu geçerli sayılmamaktadır. Çünkü bireyler yalnızca beyinden ibaret olmamaktadır. Onun en az beyni kadar eğitilmeye ihtiyaç duyan iskeleti ve ruhsal duygu durumu vardır. Ve bu ihtiyaçlarını karşılayabilmesinde en önemli adımın beden eğitimi ve sportif etkinlikler olmasının anlaşılması spor ve eğitim kavramının önemini artırmıştır (Şimşek, 2005, s.41). Modern toplumlarda eğitime verilen önem son derece ciddidir. Bu toplumlarda sporun eğitimin içerisinde yer alması gerektiği bilinci oluşmuş ve eğitim planlamaları bu doğrultuda düzenlenmiştir. Eğitim için en gerekli hususun okullaşma olması ile birlikte bu okullaşmanın içerisine sportif, sanatsal, sosyal alanların da katılarak eğitimin planlanması toplumsallaşma ve eğitim düzeyini ileri taşıyabilme adına önem arz etmektedir (Şahan, 2007, s.69). Eğitim kişinin kendisini özgür hissetmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim bireylere değer gösterilmesini, onların eşit haklara, aynı fırsat ve imkanlara sahip olabilmesini de içerisinde barındırmaktadır. Bu bağlamda eğitimin kişileri bir

vatandaş olduğu gibi onların insani olarak da şekil almasına imkan sağlaması gerekir. Birey ruhsal, bilişsel ve de fiziksel olarak bütünleşik olarak değerlendirilmeli, eğitim ise bu hizmeti gerçekleştirebilecek şekillerde uygulamaya koyulmalıdır. Aksi halde belirli eğitim seviyesinde meslek sahibi olan, belirli seviyede geliri olan fakat kendisini gerçekleştirememiş bireyler ortaya çıkabilmektedir. Yansıttıkları başarılı görüntülerinin perde arkasında mutsuz olan ve dengesiz hayatları ile bu bireyler toplumlara beklenilen katkıyı iletememektedir (Yörükoğlu, 2015, s.4).

Anayasamız ve ilgili kanun maddelerinde de yer verildiği üzere eğitim kurumlarının başlıca görevi tüm öğrencilerin temel gelişim nitelikleri göz önünde bulundurularak onların hem bireysel hem de toplumsal açıdan iyi ahlaklı, sağlıklı, mutlu ve dengeli bir kişilik sahibi yaratıcı, üretken, milli değerlerini bilen ve demokratik yaşamın temel ilkelerini özümsemiş bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamak olarak belirtilmiştir (Şahan, 2007, s.69).

Eğitim faaliyetlerine sportif etkinliklerin dahil edilmesi ile çocuklara ve gençlere enerjilerini kendi sağlıklarına yarar sağlayacak biçimde kullanabilme fırsatı sunarken, kurallara uyabilmeyi, ortak davranışlarda bulunabilmeyi, paylaşmayı öğreterek topluma uyum sağlayabilmelerine imkan tanınmış olur (Öztürk, 1998, s.61).

Eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak spor, toplumsal sağlık ve toplumsal barış için bütüncül yaklaşıma katkı sağlayacak biçimde değerlendirilmelidir. Toplumların tüm fertlerinin sosyal yönden ihtiyaçları arasında ait olma, sevme, sevilme, kabul görme arzusu vardır. Bu sosyal ihtiyaçların karşılanabilmesi durumunda kişilerin toplumlara olan uyumu da kolaylaşacaktır. Spor, eğitim sisteminin içerisinde olması gerektiği kadar yere ve öneme sahip olabiliyor ise kişilere sosyal yönden ihtiyaçlarına karşılık bulma imkanı tanınıyor demektir. Sosyal ihtiyaçlarına karşılık gören birey mesleki açıdan eğitilebilmek, toplumsal yönden idealleri benimseyebilmek ve toplumsal gelişimlere katkıda bulunabilmek için hazır halde olur (Aytan, 2010, s.65)

2.1.2. Eğitimde Yaşam Boyu Spor

ABD'de kalp dolaşım hastalıklarından ölüm oranı yaklaşık olarak %45'leri aşmaktadır. Bu orandan bahsedilen bir ülkede sağlıklı bir kuşağın var olmasından söz etmek mümkün olmayacaktır. 1980'li yıllardan itibaren ülkede kalp dolaşım hastalıkları ve sebeplerinden olan yüksek tansiyon, obezite, hareketsizlik, stres gibi hastalıklara çözüm yolları araştırılmaya başlanmıştır. Yaşam boyu spor eğitimi ile her yaştan bireylerin yaşam kalitelerini yükseltmek, çocukluk çağlarından itibaren doğru yeterli ve dengeli beslenme, vücudunu doğru kullanabilme, doğru değerleri hayat görüşü olarak özümseme gibi önemli özellikleri geliştirmeyi hedefler. Bunun yanı sıra zararlı alışkanlıklardan uzak durma, aktif bir yaşam tarzı benimseme, aile ve toplum ile uyum içerisinde olabilme, psikolojik ve fizyolojik olarak iyi durumda hissetme gibi değerler de kazandırmaya çalışır. Bireylerin aile ortamında başlayan bu alışkanlıklar okul çağında gelişerek devam eder. Bu nedenle sağlıklı yaşam ve spor konusunda bireylerin, ailelerin, eğitimcilerin ve yöneticilerin bilinçli hareket etmesi büyük önem arz etmektedir (Zorba, 2004, s. 11).

Toplumlarda genellikle eğitimin başlıca gayesinin eğitilmiş olan kişiye içerisinde bulunduğu toplumun mevcut değerlerini aktarabilmek, uzun soluklu onu toplumun üretici, yetkin ve dengeli bir ferdi haline eriştirebilmek, neticesinde de toplumsal yönden bütünleşik olmayı sağlayabilmek ve süreklilik arz etmek olduğu söylenebilir. Fakat her toplum kendi oluşturduğu eğitim politikalarına uygun olarak eğitimin gayelerini, kapsamını ve süresini tespit ederek uygulamaktadır. Beden eğitimi ve sporu da belirli bir eğitim programı dahilinde gerçekleştiren ve bunu eğitim yönergesinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul eden ilk millet Eski Yunanlılar'dır. Yeni çağlara bakıldığında ise beden eğitimi ve sporu düzenli ve sistemli bir halde uygulamaya koyan ilk ülke Almanya'dır. Gümümüzde sporun sosyal uyumun önemli bir aracı olduğu yadsınamaz. Sivil toplum kuruluşlarının etkili bir şekilde fonksiyonel konumda olduğu Almanya'da her dört vatandaştan birisinin en az bir tane spor kulübünün aktif üyesi olması, ülkede engelli bireyler ile çocuğu olan kadınlara yönelik belirli spor programlarının var olması çağdaş bir toplumda beden eğitimi ve sporun edindiği yeri ve verilen değeri göstermektedir (Şimşek, 2005, s.41).

Spor bütün toplumların sosyal yaşamlarında itibarlı bir yer sahibidir. Sporun bu denli güçlü olması onun aynı zamanda bir sosyalleştirme aracı olmasından ve insanları birleştirici rollerini yerine getirebilmesi ile ölçülebilmektedir. Spor yaşam boyunca birçok sosyal değerin oluşmasına ve bunların sürekli hale gelmesine olanak sağlar. Kazanılan bu değerler fedakarlığı, çok çalışmayı, hoşgörüyü, sadakati, güvenirliliği, kendine güvenmeyi ve kendini disipline edebilmeyi kapsamaktadır (Küçük & Koç, 2004, s.3)

Sağlıklı kuşakların oluşmasında en önemli etkenlerden biri spor olmakla beraber sporun sürekli hale gelmesi, toplum olarak bir spor kültürünün benimsenmesi, spora yaşamın genelinde yer vermek de bir o kadar önemlidir. Sporun eğitimin bir parçası olarak görülerek bilişsel sürece katkı sağlamasına imkan tanındığı sürece de sadece fiziksel olarak değil zihnen de daha dinç nesillerin yetişmesi kaçınılmaz olacaktır.

2.2. Öğrencilerin Fizyolojik İhtiyaçları

Genel olarak bireylerin harekete, egzersize, dinlenik olmaya, düzenli ve dengeli beslenmeye ve yeterli tıbbi bakıma ihtiyaçları vardır. İyi organize edilmiş bir eğitim programı öğrencilerin okul yıllarından yetişkinlik dönemlerine kadar devam edebilecek bir algı kazandırır ve bireyler fiziksel ihtiyaçlarını anlama ve onları karşılama yönünde bilinçli olurlar (Olivia &Gordon, 2018, s.219). Fizyolojik İhtiyaçlar tüm insanlar için ortak görülür ve öğretilmemiş oldukları söylenir. Bu ihtiyaçlar yaşamın devam ettirilebilmesi için zorunluluk duyulan ihtiyaçlardır. Fizyolojik olan ihtiyaçlar insan yaşamının ilk yıllarında davranışların en temel belirleyicileri olur. Bebeklik döneminden çocukluğa, çocukluk döneminden gençliğe, gençlik döneminden olgunluğa geçince insan geliştikçe psikolojik ihtiyaçlar daha da çok güçlenir ve gösterilen davranışların önemli seviyede belirleyicisi konumunda olurlar (Ercoşkun & Nalçacı, 2005, s.358). Her çocuğun koordinasyon becerilerinin gelişmesine ihtiyacı vardır. Bu gelişim çocukların daha hızlı öğrenebilmesine aynı zamanda daha hızlı tepkiler oluşturabilmesine etki edecektir ve bunun sonucunda da çevre ile olan iletişiminde belirli düzeyde artış meydana gelecektir. Koordinasyon becerisinin yeterli düzeyde gelişebilmesi beklenmedik zamanlarda doğru hareketleri seçebilmede yol göstermektedir. Özellikle de çocukluk çağında geliştirilebilen fiziksel özellikler

bireyin gelecek yaşamında da etkin bir biçimde karar verebilme yetisine sahip olmasına zemin hazırlar (İri vd. , 2009, s.806; akt: Demirkan, 2016, s.11).

2.3. Öğrencilerin Sosyo-Psikolojik İhtiyaçları

Program geliştirme uzmanlarından bazıları sosyo-psikolojik alanları iki ayrı grup şeklinde sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar olarak bölümlese de birçok zaman bu ikisini ayrı tutmak oldukça zordur. Örneğin; bir bireyin sevgi görme ihtiyacı kesin olarak psikolojik yönden bir ihtiyaçtır. Sevgi diğer bir yandan başka bireylerden bekleniyor ise bu durum içerisinde sosyal yönden bir ihtiyaç haline dönüşür (Olivia & Gordon, 2018, s.219).

Bireylerin fiziksel ve ruhsal yönden sağlığının iyi olabilmesi ile ilgili son dönemlerde ele alınan önemli konular arasında temel psikolojik ihtiyaçlar da yer bulmaktadır. Öğrencilerin okuldaki temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanabilmesi onların okula dair bağlılık geliştirebilmesine ve okulunu benimseyebilmesine imkan sağlayacaktır (Uzun, 2021, s.28).

Psikolojik olan ihtiyaçlar bireylerin yaşantıları sonucunda meydana gelirler ve bireyin daha ilerideki yaşlarında davranışlarını da fazla etkiler. Bu yüzdendir ki psikolojik olan ihtiyaçlar, fizyolojik olan ihtiyaçlardan ayrı olarak toplumlardan toplumlara değişiklik gösterebilir. İçinde yaşam sürdürülen toplumun ve birtakım yaşantıların da etkisi ile beraber her kültürde farklı yansımalar olabilir (Baymur, 1994, s.71; akt: Ercoşkun & Nalçacı, 2005, s.7).

Temel düzeydeki ihtiyaçlar başka kültürlerde ve farklı yaş guruplarında değişim gösterse de genel olarak bakıldığında temel olan psikolojik ihtiyaçların bütün herkes için aynı düzeyde evrensel olduğu benimsenmektedir. Başka kültürlerdeki başka değerlerden ötürü bireylerin özerkliği, yeterlilik düzeyi ve diğer bireylerle olan iletişin ihtiyaçlarının doyurulma şekli farklılık göstermektedir. Özetlemek gerekir ise bireyler içerisinde bulundukları toplum, sosyal çevre ve kültürel yapı yönünden destek gördüklerinde gayelerine ulaşım sağlamaları kolay olmakta ve iyi oluş seviyeleri artış göstermektedir (Deci ve Ryan, 2000, s.227).

2.4. Sporun İnsan Gelişimi Üzerindeki Fizyolojik Etkileri

Hareket ve egzersiz insanın doğasında yer almaktadır. İnsan vücudundaki hareket sisteminin temelini kaslar ve kemik yapısı oluşturmaktadır. Uygulanan hareket ile kemik ve kaslar daha da güçlenir. Yani gerçekleştirilen bedensel etkinlikler kemik ve kas yapısının gelişim gösterebilmesi adına zorunludur (Erkal, 1992, s.12). Vücudun sergilediği hareketler ile birlikte daha zinde olan bir organizma yapısı oluşur. Bedensel ve zihinsel olarak gerçekleşen yorgunluklara karşı uygulanabilecek direnci artırmaya katkı sağlar. Gereksiz kilo alımını önleyerek vücut yağ oranının dengeli bir biçimde şekil almasını sağlar. Bedensel güç gerektiren işler yapıldıktan sonra geç yorulmayı, erken dinlenebilmeyi ve iç salgı bezlerinin düzenli olarak görevini yerine getirmesinde önemli rol oynar (İnal, 1998, s.19).

Yapılan birçok araştırma göstermiştir ki kalp ve damar hastalıklarının birçoğu uygulanan doğru hareket ve egzersiz ile önlenebilir. Vücudun sergilediği hareketler ile kalp ve damar yağdan temizlenerek kişilerdeki rahatsızlık giderilir ve hareketin devam ettirilmesiyle beraber neredeyse bir daha görülmez. Yapılan egzersizler ile beraber damarlara normalinden fazla işlev yüklenmesinden sebep düzenli olarak egzersiz ve hareket uygulayan kişilerde damar hastalıklarına yakalanma oranı azalır. Yine aynı kişilerde solunum ve boşaltım sisteminde boy gösterecek hastalıkların önüne geçilmiş olur (Aracı, 1999, s.32).

Spor yapan bireylerin kazanmış oldukları yetilerinin başında fizyolojik gelişim ve güçlenme olduğu bilinmektedir. Devamlı ve düzenli bir biçimde yürütülen sportif faaliyetlerin en önemli isteklendirme ve motivasyon kaynağının başında fizyolojik gelişim gösterilmektedir. Belirli ve düzenli aralıklar ile gerçekleştirilen sportif etkinlikler, egzersizler ve antrenmanlar kemik, kas ve eklem gelişimi ile vücudun kalp-damar sisteminin sağlıklı bir şekilde işleyiş göstermesine katkı sağlamaktadır (Selucik, 2021, s.13). Ruhsal ve fiziksel yönden bireyin gelişiminin üst seviyelere çıkabilmesi için günlük fiziksel aktiviteler büyük önem taşımaktadır (Şahan, 2007, s.61).

Gündelik hayat içerisinde, iskelet kasları kullanılarak yapılan ve enerji harcamasını gerektiren her türden hareket fiziksel aktivite olarak

tanımlanmaktadır. Fiziksel aktivite, bireyin doğumdan itibaren hayatın bir parçasıdır. Düzenli ve sistemli olarak gerçekleştirilen bir fiziksel aktivite; sağlıklı olarak büyüme, gelişim ve sağlığın her yaşta korunabilmesi için gereklidir. Sağlık için yapılan fiziksel aktivitelerin başlıca faydalarından bahsetmek gerekirse hareketsiz yaşam tarzının sebebiyet verdiği fiziksel yönden bozuklukları önleyebilmek ya da yavaşlatabilmek, bedenin sağlıklı olması açısından temel etki olan fizyolojik yönden kapasitesini yükseltebilmek ve sağlığı uzunca yıllar koruyabilmektir (Keyf, 2018, s11).

2.5. Sporun İnsan Gelişimi Üzerindeki Psikomotor ve Psikososyal Etkileri

Psikomotor gelişim hayat boyu varlığını devam ettiren bir süreç olmakla birlikte motor becerilerde azalma veya motor becerilerin kazanılması gibi fiziksel yönden ortaya çıkan değişimler ile ilgilenmektedir (Özer, 2016, s.5). Motorik beceri gelişimi kişinin zihinsel yönden, duygusal yönden ve toplumsal yönden gelişimi ile doğru orantılıdır. Bu boyutlar birbiriyle bağıntılı olarak gelişim gösterirler. Kişinin motorik beceri yeteneği hususunda kendisini yeterli düzeyde görmesi onu sportif etkinliklere katılımda teşvik edecektir (Yamaner, 2001, s.12).

Spor sosyal olabilme ve sosyal yönden değişim aracı olması özelliği ile üstün bir güce sahiptir. Spor ciddi derecede önem gösterilen çok sayıda sosyal yönlü değerlerin ortaya çıkmasına ve bunların sürekliliğinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Oluşan bu değerler çalışmayı, fedakar olabilmeyi, sorumluluğu, hoşgörülülüğü, dsiplinli olmayı içermektedir. Genel olarak bakıldığında bütün bireylerin ilk sosyalleşme durumu oyun ya da sportif etkinlikler ile gerçekleşmektedir. Bu sosyalleşme ortamları iyi birer arkadaş, sorumlu olabilen komşular, birlikte hareket edebilen bireyler, iyi vatandaşlar yetişmesinde önemli rol oynamaktadır (Küçük & Koç, 2004, s.6).

Spor etkinliklere katılmak yalnızca fiziksel bir uğraş değil, bunun yanı sıra hem sosyalleşme hem de topluma uyum sağlayabilme sürecidir. Sportif etkinlikler içerisinde kurallar mevcuttur. Bu kurallar çerçevesinde taşıdığı özelliklere göre sportif faaliyetin kurallarına bireysel olarak uyma ve takıma uyum sağlama durumu söz konusudur. Bu da yeni bir uyum sağlama sürecinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu uyum sürecinde de bireyler sosyalleşme ve iletişim kurabilme

özelliklerini geliştirme imkanı bulmaktadırlar (Aksoy, 1999, s.19). Bireylerin günlük yaşantılarında başarılı olabilmeleri, toplumda olan iletişimleri ile doğru orantıdadır. Son dönemlerde önemi daha fazla fark edilen spor olgusu toplumsal yaşantıda hemen hemen her yönde etkisini belli etmektedir. Toplumsal yaşantının şekil almasında sporun önemli derecede yer tuttuğu görülmektedir (Taşçı, 2020, s.14).

İlk etapta bireysel olarak başlangıç yapılan sportif faaliyetler sonralarda toplumsal açıdan nitelikli bir hal almasıyla beraber çok daha geniş yelpazede kitlelere ulaşabilmeyi başarmıştır (Küçük & Acet, 2002, s.375). Profesyonel, amatör ya da etkinlik seviyesinde olması farketmeksizin devam ettirilen sportif aktiviteler, kişileri ve toplumları bir araya getirerek sosyal etkileşimler açısından yaşam standartlarının artmasını sağlayarak daha dinç bir toplumsal yapı oluşmasına etki eder.

Spor yapan bireylerin devamlı olarak gelişen bir yapı içinde olmalarından ötürü moral ve motivasyonları da üst seviyede olur. Böylelikle zihinsel gelişimlerinin de olumlu gelişim göstermesinden kaynaklı karşılaştıkları problemlere karşı bilinçli tavır sergileyebilen, aynı zamanda toplumla uyum içerisinde yaşam sürdürebilen bireyler yetişmiş olur (Demirtaş, 2018, s.20).

2.6. Sportif Etkinlik ve Türleri

Ders Dışı Sportif Etkinlikler haftalık okutulan öğretim programlarında yer verilen derslerin dışarısında kalan zaman diliminde öğrencilerin sportif etkinlikler vasıtasıyla eğitimlerini sürdürebilmeleridir (Gündüz, 1997, s.65).

Okul Sporları: Okul sporları kapsamında yapılan etkinlikler, öğle aralarında, ders saatleri bitiminde ya da hafta sonlarında okulda gerçekleştirilen ve sonrasında da müsabakalara katılım olarak devam eden çalışmalardır.

Okul sporları öğrencilerin sportif etkinlikler içerisinde yer alırken fiziksel olarak etkinliklere katılmanın dışında onlara okul kültürünü, kazanma ve kaybetme duygusunu, özgüveni, sorumluluk kazanmayı öğretmektedir. Ders dışı etkinlikler olarak adlandırılsa dahi her zaman eğitimin bir parçası olmaktadır ve eğitimin gelişimsel amaçlarını desteklemektedir. Okul sporlarına devam eden öğrenciler okullarını temsil etme imkanı elde etmekte ve başarılı olmaları halinde

ilçe, il ve bölge temsil hakkı kazanmakta, Türkiye derecesi elde ettiklerinde ise ülkemizi uluslararası alanda temsil etme hakkı elde edebilmektedirler.

Okul sporları öğrencilerin kendilerine güven duygusu kazanmasının yanı sıra onlara toplum kurallarına uymada bilinçli olmayı, beraber heyecan duymayı, ortak hareket edebilmeyi, dostluğu, birlik ve beraberliğin önemini öğrenme açısından büyük bir fırsat sunmaktadır (Akgül vd. 2012, s.22).

Kulüp Sporları: Ders dışı sportif etkinlikler başlığının bir diğer uygulama alanı kulüp sporlarıdır. Özel kuruluşlar ya da devlet bünyesindeki kurumlarda sportif faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlardır. Bireylere birçok spor branşında hem amatör hem de profesyonel olarak etkinliklere katılım imkanı sunmaktadır. Kulüp sporlarında ailelerin demografik, sosyo-ekonomik özellikleri kulüp sporlarına katılım düzeylerinde farklılaşma gösterebilmektedir. Katılımda gönüllülük esastır. Bireylere, profesyonel olarak sportif etkinliklere katılımın devam etmesi halinde ilçe, il, bölge birinciliklerinde kulübü temsil etme hakkı sunarken, Türkiye birinciliği müsabakalarında derece kazanılması halinde de Uluslararası alanda temsil imkanı sağlamaktadır. Kulüp sporları da okul sporlarında olduğu gibi bireylere eğitim ve gelişim açısından fırsat tanımaktadır. İletişim ve sosyal ilişkilerin güçlendiği ortamlar yaratır. Takım ruhunu, birlik ve beraberliği, coşkuyu ve sevinci beraber yaşamayı öğretir. Bireysel sporları gerçekleştirirken ise kendine güven duymayı ve karar verebilme yetisinin güçlenmesini sağlar.

Gray (2004) dünyada birçok ülkenin kulüp sporlarına üst düzeyde önem verdiğini ve sporu bir kültür olarak benimsediklerini vurgulamaktadır. Bunun örneklerinden birisi de Yeni Zelanda'dır ve ülkede uygulanan Spor ve Fiziksel Etkinlik Anketi sonuçlarına göre çocukların ve gençlerin yanı sıra 18 yaş ve üzerinde birçok kişinin aktif olarak bir spor kulübünde üye olduğu belirlenmiştir (Yılmaz, 2016, s.33).

2.6.1. Sportif Etkinliklere Katılım

Türkiye'de okullarda uygulanan ders dışı etkinlikler genellikle spor alanında yoğunlaşmaktadır. Sportif Etkinlikler bireyleri bir bütün olarak fiziken, ruhen, sosyal ve toplumsal yönden geliştiren ve iyileştiren yapılardır. Dünyadaki

gelişmiş ülkelerin sportif etkinliklere yaklaşımları eğitimin bütünlüğü çerçevesinde sağlıklı bireyler ve toplumlar yetiştirmektir (Dalkılıç, 2011, s.25). Ders dışı etkinlikler ile okullarda çocukların derslerden arta kalan zamanlarını verimli kullanabilmeleri hedeflenerek belirli olan yönergeler doğrultusunda çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Beden eğitimi ve spor başlığında çocuklar çeşitli kategorilerde spor branşlarına ve spor takımlarına dahil olmakta, gerçekleştirilen etkinlikler ile müsabakalara hazırlanma ve katılma şeklinde ilerleme sağlamaktadır (Tepeköylü & Yüksel, 2010; akt: Durmuş, 2020, s.20). Ders dışı sportif etkinliklerin öğrencilerin hayatında önemli bir gelişim faktörü olduğu, yaşamsal bir öneme sahip olduğu, doğal bir çalışmaya fırsat tanıdığı, yaşayarak öğrenebilmeyi ön planda tuttuğu, bunun sonucunda da okullarda sportif etkinliklere en az diğer derslere verilen önem kadar değer verilmesi ve yeterli zamanın ayrılması gerektiği sonucuna varılmaktadır (Aybek, 2007, s.10).

Okullarda sportif etkinliklerin eğitim öğretim yapısının etkili bir aracı görülerek yaygınlaştırılması ülkemizin ulusal ve uluslararası alanda gelişmesi ve tanınması açısından büyük rol oynayacaktır. Spora yatırım yapan, kendini sportif alanda zirvelere taşıyan ve uluslararası alanda belirli sıralamalara yükselmiş olan ülkelere yaklaşmak için sistemli bir yol izlemek gerekmektedir. Sporda belirli başarı düzeyi yakalamış ülkeler spor felsefelerini herkesi sportif etkinliklere dahil edebilmek görüşü ile okul sporları üzerine temel atmış ve elit seviyede sporcular yetiştirerek bugünlerde sahip oldukları başarılara ulaşmışlardır (Dalkılıç, 2011, s.25). Toplumlarda spora katılım düzeyi sadece bireylerin ilgi ve becerilerine bağlı olmamaktadır. Toplumların spora olan bakış açıları noktasında sporda yönetim ve organizasyon büyük önem taşımaktadır. Günümüze baktığımızda tüm dünya ülkelerinde spor önemli bir yere sahiptir. Tüm ülkeler uluslararası yarışmalarda ilk sıralarda yer alabilmek adına mücadelede bulunmaktadır. Uluslararası spor organizasyonlarında sürekli olarak başarı gösteren ülkelere şöyle bir bakıldığında bu toplumlarda sporun artık bir yaşam biçimi haline getirildiği görülmektedir (Öztürk, 1998, s.7).

2.6.2. Sportif Etkinliklere Yönlendirmede Velilerin Rolü

Çocukların beden eğitimi ve spor dünyasından haberdar olmasını sağlayan ilk yapı ailedir. Çocukların sportif etkinliklere katılmalarının cazip hale

gelmesinde ailelerin etkisi önemli bir yer tutmaktadır. Aile içinde sportif etkinliklerde yer alan ve bu etkinliklere katılımda rol model olacak bireyler var ise bu çocukların sportif etkinliklere katılımının teşvik edilmesine olanak sağlar. Ailede kişilerin sportif etkinliklere olan tutum ve ilgileri çocukların bu etkinliklere katılmaya gönüllü olmasındaki en önemli etkenlerden birisidir (Demirkıran, 2019, s. 18). Ayrıca çocuklar içerisinde bulundukları sportif uğraşıları aileleri ile paylaşmak isterler ve aileleri tarafından yaptıkları etkinliğin destek görmesini beklerler (Güven & Öncü, 2006, s.88). Çocukların sportif etkinlik içerisinde iken ailesinin yanında olduğunu görmesi aile bağlarının güçlenmesi noktasında da önem arz etmektedir (Öztürk, 1998, s.61).

Sportif etkinlikler sadece etkinliğin içerisinde yer alan çocukları değil onlar ile aynı ortam içinde var olan velileri de önemli ölçüde etkilemektedir. Çocukları sportif etkinliklere katılan veliler çocuklarının bulundukları bu ortamlar ve deneyimler sebebiyle de çeşitli özellikler kazanabilmektedirler (Gülay & Mirzeoğlu, 2012, s.21). Bireylerin çocuk yaştan itibaren beceri gelişimlerinin ve yeteneklerinin tespit edilebilmesi ve yarınların nitelikli sporcularının yetiştirilmesi çok önemlidir. Bunun gerçekleşebilmesi için de spor kültürünün belirli düzeyde oluşabilmesi, çocukların aileden başlayarak bu kültürü edinmesi, sonrasında ise bunun okul ile aile iş birliği içerisinde devamlılığının sağlanması önem arz etmektedir (Hergüner, 1991, s.91).

Ailelerin sportif etkinliklere karşı olumlu ve hoşgörülü tutumları nesiller arasında spora karşı olan ilgiyi artırmada etkili olacaktır. Çocuklar çevresinde gerçekleşen davranışları ve olayları çözümlerken ailelerinden etkilenirler. Bu yüzden veliler sportif etkinliklere katılım konusunda çocukları bilgilendirmeli, onlara örnek olacak davranış ve yaklaşımlarda bulunmalı ve onları teşvik etmelidir. Sportif etkinliklere yönlendirmede baskıcı bir tutum sergilemekten kaçınılmalı ve çocuğa ilgi duyacağı, yeteneği doğrultusunda yaparken aynı zamanda keyif alabileceği alternatifler sunulmalıdır (Güven & Öncü, 2006, s.87).

Çocuğunu sportif etkinliklere yönlendirmek isteyen veliler kendi yöntemleri ile araştırmalar yapabilir ya da profesyonel yardım alabilirler. Bu doğrultuda veliler çocuklarını önce seyirci olarak çeşitli spor branşlarında etkinliklere, yarışmalara ve maçlara izleyici olarak götürerek bilgi sahibi olmasını

sağlayıp, çocuğun ilgisi ve yetileri doğrultusunda gerekli yönlendirmeleri yapabilirler (Öztürk, 1998, s.61). Bir çocuğun sosyo-kültürel davranışları velisinin çeşitli bakımdan yönlendirmeleri sonucunda şekillenmektedir. Bireylerin ilk öğrenmeleri ve kazanımları ileriki yaşantılarının zeminini hazırlamaktadır. Veliler çocuklarının iyi bir kişilikte gelişmesi için çabalar ve onların başarılı, nitelikli bir yaşam sürmeleri için olanak sağlarlar. Bireyin en önemli özelliklerini çocukluk çağında oluşturduğu düşünüldüğünde kişinin sosyalleşebilmesinde velilerin sportif etkinliklere yönlendirmede önemli bir etken olduğu anlaşılmaktadır. Çocuk için uzun soluklu gayelerin ve değerlerin özümsenmesinde veliler büyük ölçüde yer edinmektedir (Yıldız, 2019, s.8).

Çocukların sadece sportif etkinliklere katılımda değil tüm alanlarda destekleyici veli yaklaşımlarına ihtiyacı varıdr. Destekleyici yaklaşımlar çocuklara yönelik kabul görmenin olduğu, birçok konuda rehberlik edilirken aynı zamanda almış olduğu kendi kararlarına saygı gösterilip, o kararlar doğrultusunda hareket edebilmesi için olanak sağlanan yaklaşımlardır. Hem demokratik hem de güvenilir olarak sağlanmış olan bu ortamlar çocukların daha özgüvenli, sorumluluklarını bilen, saygılı ve hoşgörülü olarak gelişim sağlamalarına imkan tanımaktadır (Gümüş vd., 2011, s.423). Çocuğuna karşı destekleyici bir tutumla yaklaşım gösteren ebeveynler çocuklarının kendilerinden ayrı birer kişiliğe sahip olduklarını benimser ve bunu da onlara hissettirirler. Onların kendilerine özgü, bağımsız birer kişilikte kendilerini geliştirmelerine olanak sağlarken gereken sevgiyi de göstermelidirler (Kulaksızoğlu, 2004, s.118).

2.6.3. Sportif Etkinlik ve Velilerin Akademik Kaygıları

Toplumlarımızda genel bir görüş hali alan sporun akademik anlamda başarıyı olumsuz açıdan etkileyeceği fikri, ailelerin çocuklarını sportif etkinliklere katılımlarına dair olumsuz tutum sergilemelerinde ana neden olarak karşımıza çıkarmaktadır. Sportif etkinliklerin akademik yönde başarıyı olumsuz etkilediğine dair net bulgular bulunmaması ile birlikte bu durumun aksine sportif etkinliklere katılım sağlamanın akademik anlamda başarıyı olumlu etkilediğine dair sonuçlar elde edilmiştir (Güven & Öncü, 2006, s.84). Liseye geçiş sınavı ve üniversiteye geçiş sınavının olduğu dönemlerde bazı aileler çocuklarını akademik kaygılar gözetip, ders ve sınav başarılarının olumsuz etkileneceğini düşünerek sportif

etkinliklere katılımlarına ve okul takımlarındaki faaliyetlerine ara vermelerini talep etmektedir (Güçlü, 2005; akt: Güven & Öncü, 2006, s.85). ABD'de gerçekleştirilen bir araştırma sonuçlarına göre velilerin %96,9'u sportif etkinliklere katılımın çocukları için faydalı olduğunu, yine aynı çalışmanın sonucunda ailelerin %56,3'ü de çocuklarının okuldaki sportif aktivitelere katıldıkları süreler boyunca akademik başarılarında artış olduğunu dile getirmişlerdir (Haris, 1999, s. 25).

2.6.4 Sportif Etkinliklere Katılım ve Akademik Başarı

Toplumumuzun bazı kesimlerinde sportif etkinliklere katılım sağlamanın akademik başarıyı düşürebileceği görüşü yer almaktadır. Spor ile amatör ya da profesyonel olarak uğraşan bireylerin sadece sportif alanda yer alıp eğitimsel kariyerlerini ileri taşıyamayacaklarını barındıran karamsarca düşünceler dahi bulunmaktadır. Fakat gerek ülkemizde gerekse uluslararası alanda önemli derece elde etmiş sporcuların biyografileri incelendiğinde birçoğunun iyi bir düzeyde akademik kariyere sahip oldukları bilgisi ortaya çıkmaktadır. Okul dersleri, sınav dönemleri ve sportif etkinliklerin sağlıklı bir şekilde bir arada yürütülebileceğinin en güzel örneklerinden biri, dünyanın en kaliteli basketbol ligi olan NBA'in gerçekleştirmiş olduğu uygulamalardır. NBA'de oynayabilmek için bir üniversitede öğrenim görüyor olmak ya da üniversiteden mezun olmak ve bir alt lig olan NCC (Üniversitelerarası Basketbol Ligi)'de oynamış olmak şartları istenmektedir (Güven & Öncü, 2006, s.87). Öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere katılımının akademik yönden başarıyı olumlu etkilediğine birçok araştırmada yer verilmiştir. Bu etkinliklere katılım sağlayan öğrenciler, katılmayan öğrencilere göre okula dair daha olumlu tutumlara ve de daha yüksek akademik başarılara sahip olup, problem çıkaracak davranış sergileme oranları da daha düşüktür (Sarı, 2012, s.72). Sportif etkinlik veya spor takımı etkinliklerine katılım sağlayan ortaokul ve lisede öğrenim gören 4746 öğrencinin akademik yönden verileri analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre de ortaokulda öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin sportif etkinlikler ile spor takımlarında yer almalarının yüksek akademik başarı oranları ile ilişkili olduğu bildirilmiştir (Fox vd., 2010, s. 31; akt: Yıldız, 2019, s.12).

Ülkemizde de sportif etkinliklere karşı bakış açıları günden güne olumlu yönde değişmeye başlamış olup, velilerin öğrencileri spora yönlendirmede ve devamlılık sağlamada bilinçli adımlarla hareket ettikleri gözlemlenmektedir.

2.7. Veli Tutumları

Toplumların en küçük yapı taşı olarak adlandırılan ailenin çocukların kişiliğinin temellerinin atılmasında önemi büyüktür. Anne ve babanın çocuğa sunmuş olduğu öğrenme yaşantıları çocuğun sergileyeceği sosyal davranışlara yön vermede oldukça etkilidir. Sergilenen tutumlar bireylerin bir konudaki var olan eğilimlerini göstermektedir. Belirli bir olay ya da nesneye yönelik olumlu ya da olumsuz farketmeksizin herhangi bir düşünceyi, duyguyu ve davranışı temsil etmektedir (Ersin, 2010, s.5). Çocukların kişilik gelişimlerinde anne ve babanın sergilemiş oldukları tutumlar büyük öneme sahiptir. Karşılıklı iletişimin güçlü olduğu, çocuğa söz hakkı verildiği ailede sağlıklı kişilik gelişimi gerçekleşecek ve çocuklar özgüven sahibi olacaklardır. Tam tersi iletişimin tek taraflı sağlandığı, çocuğun fikirlerinin önemsenmediği anne baba ortamında çocuk içe kapanık, hoşgörüsüz ve otokontrol sorunları yaşayan kişilikte olabilecektir (Nurtan, 2021, s.14).

2.7.1. Tutarsız Veli Tutumu

Genel bir ifade ile açıklanmak istenirse tutarsız anne ve babanın tutarsız bir şekilde yansıttığı davranışlar daha ileriki dönemlerde çocuğun hem gündelik yaşamında hem de sosyal ilişkilerinde ve içerisinde bulunacağı faaliyetlerde tutarsız davranışlar sergilemesine sebebiyet verecektir. Bunun sonucunda da çocuğun sosyal yaşamında ve kendi iç dünyasında karmaşık bir duygu durumu oluşacaktır. Bu duygu ve davranışlara bazı dönemlerde arkadaşları ile iyi anlaşıp bazı dönemlerde onlar ile anlaşamadığını dile getirmesi, basketbol oynamaktan keyif aldığını belirtmesi sonra yakın bir dönemde bu faaliyetin kendisine keyif vermediğini belirtmesi ve faaliyete devam etmemesi gibi durumlar örnek olarak gösterilebilir Tutarsız sergilenen anne baba tutumu sonucunda çocuğun ailesine karşı geliştirdiği bağlanma özelliklerini sosyal çevresine de genellemesine sebebiyet verebilir. Anne ve babanın hangi durumlarda ne gibi tepkiler vereceğinin tahmin edilememesi çocukta daima bir kafa karışıklığına sebep olur. Bunun sonucunda da çocuk bir bütüne ait olmada, bir guruba katılmada, bir

duyguda yoğunlaşmada ve tutarlı kararlar almada zorlanacaktır. Bu durumları göz önünde bulundurarak söylenebilir ki tutarlı anne baba tutumu sergilenmesinin çocuğun ayakları üzerine sağlam basmasının ve kararlı bir şekilde hayatına yön vermesinin önemli etkenlerindendir (Ceylan, 2017, s.69).

Çocukların yaşantıları boyunca kendi sergiledikleri davranışları kontrol altına alabilen kişiler olmalarında tutarlı bir biçimde sergilenen veli davranışları büyük önem arz etmektedir. Aile içerisinde çocuğun eğitiminden sorumlu olan bireylerden birinin hoşgördüğü bir davranışı diğer bireyin yasaklaması çocuğun kişilik gelişimleri esnasında olumsuz yönde kalıcı etkilere sebebiyet verir (Günalp, 2007, s.48).

Tüm bunların yanı sıra ebeveynlerin sadece çocuklarına karşı sergilediği tutarsız yaklaşımlar değil, kendi aralarında uzlaşım sağlayamadıkları ve görüş ayrılığı yaşadıkları durumlarda çocuklarına karşı yansıttıkları kararsız davranış şekilleri sonucunda çocuğun doğru ya da yanlışın ne olduğuna karar kılamadığı tutumdur (Ulutaş, 2018, s.25).

2.7.2. Otoriter Veli Tutumu

Otoriter tutum anne ve babayı merkezde tutan bir yaklaşım niteliği taşımaktadır. Otoriter anne baba tutumu karşısında çocuğun anne ve babası tarafından belirlenmiş olan katı kurallara itaat etmeleri beklenmektedir. Bu tutum karşısında çocuklar sessiz bir tavır gösterseler dahi genellikle isyankar bir kişilik yapısına sahip olmaktadırlar (Nurtan, 2021, s.16). Bu yönde bir tutum sergileyen ailelerde çocuk ile anne baba arasında her zaman gergin bir iletişim ortamı vardır. Çocuk kendi hislerinin önem görmediğini bildiği için bunları kendisine saklamayı uygun bulur. Çocuğa tanınan kısıtlı haklar ise sadece anne ve babasının söylediklerini yapması ile mümkün olabilmektedir. Çocuk anne ve babası ne söylerse koşulsuz bir şekilde uygulamalı, itiraz göstermemeli ve kendi isteklerini dile getirmemelidir (Yörükoğlu, 2015, s.199).

Cezanın da öncülük ettiği otoriter tutumda anne ve babalar çocuklarına katı kurallar koyup, konrolcü tavırlar sergilerler. Bu tutum dahilinde yetişen çocuklar, ürkek, boyun eğen, çekinen, otorite ortadan kalktığında isyankar, güçsüzler karşısında ise saldırgan kişiliğe bürüenebilmektedirler (Aydoğdu &

Dilekmen, 2016, s.570). Toplum baskısı bu tutumu sergileyen ailelerde önemli bir faktördür. Ailenin gözünde çocuktan beklenen davranış toplumun standardına uygun olmalıdır. Anne ve babalar sevgilerini, evlatlarının istedikleri yönde davranış sergilemesi için bir pekiştirici olarak kullanmaktadırlar. Çocuk anne ve babasının kendi istedikleri davranışları sergileyebildiği müddetçe onlardan sevgi görebilmektedir (Erşahin, 2019, s.12).

2.7.3. Destekleyen ve Demokratik Veli Tutumu

Güven sağlayıcı, hoşgörülü ve destek veren tutumun sergilendiği evde kubul gören ve görmeyen davranışların sınırları her haliyle bellidir. Belli olan bu sınırlar içerisinde çocuk bağımsızdır. Aile içerisinde söz söyleme hakkı vardır. O çocuğun duygularına ve düşüncelerine saygı gösterilir, kararlarında ve hedeflerinde teşvik görmektedir (Aziz, 2001, s.23). Ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri hoşgörü gerektiği kadar ise bunun sonucunda çocuğun da özgüvenli, kararlı ve toplumsal yönü olan bir birey olmasına katkı sağlar (Yavuzer, 2004, s.126).

Çocuğuna karşı destekleyici ve demokratik bir tutumla yaklaşan ebeveynler çocuklarının davranışlarını daha akılcı olan yönlendirmeler ile kontrol altında tutabilmeyi başarırlar. Çocuklarının kendilerinden ayrı birer kişiliğe sahip olduklarını benimser ve bunu da çocuklarına karşı hissettirirler. Çocuklarının kendilerine özgü, bağımsız birer kişilikte yetişebilmesi için onları teşvik ederler. Çocukların kendilerini gerçekleştirebilmelerine olanak sağlarken gereken sevgiyi de göstermektedirler. Çocuk gördüğü sevgiden mahrum kalmayacağını her koşulda hisseder. Bu ortamın sağlandığı ailelerde ceza değil daha çok ödül yönelimli bir algı ve yetişme ortamı vardır (Kulaksızoğlu, 2004, s.118).

Destekleyen veli yaklaşımları çocuklara yönelik kabul görmenin olduğu, bir çok konuda rehberlik edilirken aynı zamanda almış olduğu kendi kararlarına saygı gösterilip, o kararlar doğrultusunda hareket edebilmesi için olanak sağlanan tutumdur. Hem demokratik hem de güvenilir olarak sağlanmış olan bu ortamlar çocukların daha özgüvenli, sorumluluklarını bilen, saygılı ve hoşgörülü olarak gelişim sağlamalarına imkan tanır (Gümüş vd., 2011, s. 423).

Demokratik ve Destekleyici tutum sergileyen veliler çocuklarının olgun davranışlarda bulunmalarını beklerler ve çocuklar belirlenmiş olan kurallara uyulması gerektiğinin bilincindedirler. Anne ve baba çocuğa bu tutumları sergilerken her zaman ilgili sabırlı ve duyarlı olmaktadır. Bu yaklaşımların olduğu aile ortamında alınacak olan bir takım kararlarda çocuklara da danışılmaktadır. Bunun sonucunda da sorumluluk alabilen, özgüvenli ve düşüncelerini ifade edebilen bireyler yetişmektedir (Demir, 2007, s.19). Demokratik tutum sergileyen ailelerde iletişim kurulurken dürüstlük ön plana çıkmaktadır. Aileler çocuklara sorumluluk verirken aynı zamanda onlara şefkatli ve tutarlı bir dsiplin ortamı sağlamış olurlar (Eker, 2016, s.27).

Veli tutumları genel hatları ile incelendiğinde vurgu yapılması gereken en önemli noktanın velilerin çocuklardan bekledikleri davranış stillerine uygun olan bir davranış göstermeleri gerektiğidir. Sağlıklı iletişim ortamları olan ailede yetişen bireyler yetişkinlik yaşamını da olumlu davranışlar doğrultusunda yönetecektir (Karaman, 2019, s.30).

2.8. Yurtiçinde Yapılan İlgili Araştırmalar

Şimşek (2005) yapmış olduğu çalışmada çocukların spora yönelmesinde aile görüşlerini incelemiştir. Çalışmaya 1554 öğrenci velisi katılmıştır. Velilere kişisel özellikler, sportif etkinliklere yönlendirme ve sportif etkinlikleri değerlendirme şeklinde hazırlanmış üç ayrı form dağıtılmıştır. Verilerin istatiksel analizi frekans ve yüzdelerle değerlendirilmiştir. Verilerin belli bir bölümünde karşılaştırma yapmak amacı ile Kay-Kare yöntemi kullanılmıştır. Sonuçlardan elde edilen verilere göre veliler çocukların ders dışı sportif etkinliklere katılımını istemekte ve sportif etkinliklerin çocuğun gelişiminde önemli derecede etkili olduğu görüşünü savundukları ortaya çıkmıştır.

Keskin (2006) yapmış olduğu çalışmada çocuklarını sportif etkinliklere yönlendiren anne ve babaların hangi beklentiler içerisinde olduğunu öğrenmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 446 öğrenci velisi katılmıştır. Velilere 35 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda velilerin çocuklarının sportif etkinliklerde yer aldıklarında bedensel, ruhsal ve sosyal açıdan daha dengeli ve sağlıklı bir gelişim sürecekleri görüşlerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Pehlivan (2009) yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada basketbol branşında spor okuluna giden çocukların ailelerinin çocuklarını spora devam ettirmedeki rolleri, spora katılım sağlamanın çocuğun gelişimine olan katkısı ve çocukların spora devam edebilmesinin önündeki engelleri incelemiştir. Çalışmaya 258 anne ve baba katılım sağlamıştır. Çalışmanın verileri araştırmacının kendisi tarafında geliştirilmiş olan ve dört bölümden oluşan ölçek ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre anne ve babalar çocuğun kendine güvenini kazanması, sosyal gelişimine katkı sağlaması ve fiziksel yönden güçlenmesine etki ettiği için sportif etkinliklere katılımı desteklediklerini, sportif etkinliklere katılımın önündeki engellerin başında ise çocuklarını bekleyen önemli sınavlara (LGS, YGS v.b) hazırlanma süreci olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

2009 yılında Kotan ve arkadaşları ilköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin sportif etkinliklerde yer almasında okulun ve ailenin ne derece etkili olduğuna cevap bulabilmek adına bir çalışma gerçekleştirmiştir. Elde edilen bulgulara anket ile ulaşım sağlanmış ve betimsel araştırma modeli tercih edilmiştir. Anket çalışması ilköğretim kademesinde öğrenim gören 500 öğrenciye uygulanmıştır. Yapılan arşatırmanın sonucunda ise ailede spor yapan başka bireylerin de olduğu, çocukların sportif etkinliklere dahil olmasında ailenin spora olan bakış açısının etken olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aytan (2010) yaptığı çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşebilmelerinde sporun etkisini incelemiştir. Çalışmada 35 sorudan oluşan bir anket kullanışmıştır. Katılımcıları Fen lisesi, Genel Lise, Anadolu Lisesi ve Mesleki Teknik Lise öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda sporun sosyalleşmede etkisinin olumlu olduğu ve en yüksek sosyal düzeyi olan öğrencilerin Fen Lisesi öğrencileri olduğu, en düşük sosyal düzeyi olan öğrencilerin ise Mesleki ve Teknik Lise öğrencileri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özsandıkçı (2010) yılında yaptığı çalışmada yüzme sporuna katılım sağlamada ailenin etkisini araştıran bir çalışma sürdürmüş ve sonucunda ailelerin yüzme sporuna çocuklarını yönlendirmelerinin sebepleri ve bu spordan beklentileri ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmaya 517 veli dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anket ile elde edilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda ise anne ve babanın öğrenim düzeyi,

ekonomik durumlar ve ailenin spora olumlu olan tutumunun çocuklarda spora karşı olumlu tutum geliştirmede önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Keleş ve Alpkaya (2016) yaptıkları çalışmada ortaokul öğrencilerinin düzenli sportif etkinliklere katılımlarını ve okul başarılarına olan etkisini incelemişlerdir. Çalışma 70'i sportif etkinliklerde yer alan 70'i ise sportif etkinliklerde yer almayan toplamda 140 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Sportif etkinliklerde yer alan öğrencilerin tüm derslerindeki toplam başarı ortalamaları 86.78 iken, sportif etkinliklerde yer almayan öğrencilerin tüm derslerinin başarı ortalamalrı 80.72 bulunmuştur. Uygulanan istatiki karşılaştırmada sportif etkinlik içerisinde yer alan öğrencilerin bütün ders başarı puanlarının daha yüksek olduğu neticesine ulaşılmış ve ($p<0,05$) anlamlı bir fark olduğu bilgisi elde edilmiştir.

Yılmaz (2016) çalışmasında lise öğrencilerinin sportif etkinliklere katılımlarına yönelik ebeveyn görüşlerini incelemiş ve çalışma 772 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Farklı liselerde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. Sınıf öğrencilerinin ebeveynleri katılım sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak "Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın nicel sonuçlarına bakıldığında ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları ile ebeveynlerin mesleği, gelir durumu, çocuk sayıları, ebeveyn spor yapma durumu, öğrencilerin sınıf kademesi etkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmanın nitel bölümünde ise ebeveynlerin öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik olumlu görüşler sergiledikleri, öğrencilerinin kişilik gelişimine destek olması, zararlı alışkanlıklardan uzak tutması, akademik başarısına katkı sağlaması gibi beklentileri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bilgin (2017) yaptığı araştırmada ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin fiziksel uygunluk seviyeleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesini hedeflemiş ve 76 kadın, 71 erkek olmak üzere toplamda 147 8.sınıf öğrencisi çalışmaya dahil editmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesinde TEOG puanı kullanılmış, fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesinde ise fiziksel aktivite soru formları kullanılmıştır. Yapılan araştırmanın sonucunda ise bu öğrencilerin fiziksel aktivite seviyeleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Aslan (2018) yürütmüş olduğu çalışmada beden eğitimi ve spor dersine dair anne baba tutumlarının öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını yordamadaki gücünü incelemiştir. Çalışmaya 1436 öğrenci ve bu öğrencilerin anne ve babaları katılmıştır. Öğrencilerin ve ailelerin tutumlarını belirleyebilmek için iki farklı ölçekten yararlanılmıştır. Analizler bağımsız olan gruplarda aritmetik ortalamalar arası farklara ait t-testi, tek yönlü varyans analizi korelasyon analizi ve regresyon analizi ile belirlenmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre anne ve babaların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ve onların anne ve babalarının beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında ikisinin arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki görülmüştür. Yani anne ve babaların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları artış gösterdikçe çocuklarının da aynı şekilde beden eğitimi ve spor dersine olan tutumları olumlu yönde artmaktadır.

Parlaktaş (2018) tarafından yürütülen çalışmada ortaokul 8.sınf öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve rastgele örneklem tekniği ile toplamda 334 öğrenci katılımı sağlanmıştır. Çalışmada fiziksel aktivite ölçeği kullanılmış ve istatistiki analizde Spearman Korelasyon, Man Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi analizlerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak ise cinsiyet ile beden kitle indeksi değişkenlerinin fiziksel aktivite seviyesi üzerinde önemli bir belirleyici etken olduğu, akademik başarının önemli bir belirleyicisi olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin değerlendirmeye alınan TEOG puanları ile fiziksel aktivite seviyeleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülse de ($r=0,38$) istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0,05$).

Akgül (2019) yaptığı çalışmada öğrencilerin spor yapabilmelerini etkileyen unsurların belirlenmesini incelemiştir. Çalışmaya 296 kız, 275 erkek öğrenci katılım sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak 33 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde k-kare analiz yöntemi kullanışmıştır. Araştırmada anketten elde edilen bulgulara göre spora katılıma etki eden faktörler; ilçede spor tesislerinin sayısının artması, araç gereç sayısının artırılması, spor tesislerinin kalite standartlarının artması olarak sonuçlanmış ve öğrencilerin spor

yapma amaçlarının sağlıklı olma, spora meslek olarak devam etme olduğu tespit edilmiştir.

Durmuş (2020) yılında "Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Olan Bakış Açılarının Belirlenmesi" konulu çalışmasında ebeveyn tutum ölçeği kullanarak 292 ebeveyn katılımı ile çalışmasını sürdürmüştür. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre ebeveyn tutumlarının, gelir durumu, öğrenim seviyesi, spora dahil olma durumu, çocukların öğrenim gördükleri okul türü değişkenlerinde istatiki olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmış ve ebeveynlerin ortalama olarak tutum puanlarının yüksek oranda olduğu yani ders dışı sportif etkinliklere dair olumlu bakış açısı içerisinde oldukları bilgisine ulaşılmıştır.

Yurt içinde yapılan ilgili araştırma bulguları genel hatları ile incelendiğinde velilerin öğrencilerin sportif etkinliklere katılımlarına yönelik olumlu yönde tutumlar sergiledikleri görülmektedir. Azınlıkta olmakla beraber halen sportif etkinliklere katılım sağlama konusunda endişeli olan ve olumsuz tutum sergileyen velilerin görüldüğü çalışma bulguları tespit edilmiş olsa dahi geçmişe nazaran günümüzde ülke genelinde sportif etkinlikerin geniş kitlelere ulaşması, olumlu sonuçlarının sosyal mecralarda yer edinmesi, velilerin sportif etkinliklere kendi katılımlarının artması gibi etkenlerden ötürü veli tutumlarının olumlu yönde iyileşme gösterdiği sonuçlara da birçok çalışmada rastlanmıştır.

2.9. Yurt Dışında Yapılan İlgili Araştırmalar

Holand ve Andre (1987) ilköğretimin ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarını inceledikleri çalışmada etkinliklere katılım sağlamanın gençlerin gelişimi üzerindeki etkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Bu çalışma doğrultusunda öğrencilerin kişisel-sosyal özellikleri, akademik başarı durumları, eğitimdeki hedefleri, kazanımlar ve etkinlikleri gerçekleştirirken katılımcıların rolü olmak üzere beş ayrı alan ile ilgili araştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin akademik başarı durumları ve ders notları, eğitim hedefleri, hayatı kontrol edebilme yeteneği, özgüven seviyeleri ile ders dışı sportif etkinliklere katılım arasında yüksek oranda ilişki bulunmuştur.

Hoyle ve Leff (1997) ebeveynlerin spora olan ilgi ve tutumlarının gençlerin spora katılım ve sportif performansları üzerindeki etkilerini araştırmak adına yürüttükleri çalışmaya 15 erkek ve 9 bayan olmak üzere toplamda 24 tenis sporcusu katılım göstermiştir. Toplanan verilere ebeveynlerin spora olan ilgi ve tutumlarını ölçmeye dayalı anket yolu ile ulaşılmıştır.

Anderson ve arkadaşları (2003) yılında çocukların ders dışı sportif etkinliklere katılımlarında anne ve baba desteğinin çocuklar tarafından nasıl anlaşıldığını incelemeye yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmaya ilköğretim öğrencisi olan 238 öğrenci katılmıştır. Anne ve babalarının çocuklarının bu etkinliklere katılımının çocuklar tarafından nasıl anlaşıldığını ölçmek maksadıya aktivite ölçeği olan (PIAS) geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Ölçek destek ve baskı etmenlerinden oluşan 16 madde içermektedir. Çalışmada ailenin baskı uygulamasının çocukların sportif etkinliklere katılımını olumusz etkilediği, ailenin desteğinin olmasının ise sportif etkinlikliklere katılımı olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Cohen (2005) ortaokuldaki öğrencilerin egzersiz düzeyi ve bu konudaki tutumlarına aile inançlarının etkisi isimli bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaya Florida'da öğrenim gören 30 ortaokul öğrencisi ve yaşları 35 ile 49 arasında değişim gösteren öğenci velileri katılım göstermiştir. Ulaşılmak istenen veriler anket yolu ile toplanmıştır. Çalışma sonucunda ailelerin tümünün egzersizlerin ve sportif etkinliklerin çocuk sağlığı için gerekli olduğu yönünde görüşlere yer verdikleri bulgulara ulaşılmıştır.

Castelli ve arkadaşları (2007) tarafından yürütülen araştırmada 3.ve 5.sınıfta öğrenim gören öğrencilerde fiziksel fitness düzeyinin akademik başarı ile olan ilişkisinin incelenmesi hedefleniş ve araştırmaya toplamda 259 öğrenci dahil edilmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda öğrencilerin fiziksel fitness seviyeleri ile akademik başarı arasında pozitif olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Holt ve arkadaşları (2008) spora katılımda aile desteğinin etkisini tespit etmeyi amaçladıkları çalışmada görüşme ve otobiyografi tekniği kullanarak verilere ulaşmış aynı zamanda velilerin öğrencileri toplamda 120 saat

gözlemlemeleri istenmiştir. Araştırma sonucunda ise çocukların sportif etkinliklere yönelmesinde ailelerin sözel olarak ifadelerinin destekleyici olmasının önemli etken olduğu ve çocukların sportif başarı göstermesinde yine ailenin önemli bir etken olduğu verilerine ulaşılmıştır.

Fedewa ve Ahn (2011) tarafından yürütülen araştırmada fiziksel aktivite ile sportif etkinliklere katılımın akademik başarı durumu ile bilişsel gelişim üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaç edinilmiş ve literatürde sıklıkla tercih edilen meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülmesi sırasında 1947 ile 2009 yılları arasında spora katılım sağlama ile akademik başarı ve bilişsel yönden performanslar arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalara ulaşılmış, aratırmanın ikinci aşaması olarak ta elde edilen araştırmaların içerk çözümlemeleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonunda ise spora katılım ile akademik başarı ve bilişsel performas gösterme arasında istatistiki açıdan pozitif ve anlamlı yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Masia ve arkadaşları (2013) yaptıkları çalışmada çocukların sportif etkinliklere katılımlarına dair anne ve babalarının etkisini, ilgilerinin ve tutumlarını inceleyerek anne ve babaların spora katılım düzeyleri ve çocuklarının sportif etkinliklere katılma davranışlarına etkisini araştırmışlardır. Çalışmaya 733 anne ve baba katılmıştır. Latorre (2006) tarafından geliştirilmiş olan ebeveyn tutumlarını içeren bir ölçek kullanılmıştır. Çalışma sonucunda anne ve babaların sportif etkinliklere katılımı desteklediği ve bu tutumun öğrencilerin sportif etkinliklere katılım sağlamasını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Esteban-Kornejo ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen araştırmada 13 ile 18 yaş grubunda olan adolesanlarda fiziksel aktivite seviyesinin bilişsel performanslar üzerindeki etkilerinin incelenmesi hedeflenmiş ve yapılan araştırmaya toplam 1662 kişi dahil edilmiştir. Çalışmanın sonucunda fiziksel aktivitelerin düzeyi ile bilişsel performans değerlerinin tamamı arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunduğu tespit olmuştur.

Guerremont ve Arkadaşlarının (2014) yapmış oldukları çalışmada 14-17 yaş aralığında bulunan Kanada Gençliğinin okul içerisinde ve dışında katılım sağladıkları ders dışı etkinliklerin gençler üzerindeki etkilerini incelemişler ve

sonuç olarak hangi ders dışı etkinlik olursa olsun pozitif yönde gençlik gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Jaakkola ve arkadaşları (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ortaokul kademesindeki öğrencilerde fiziksel aktivite ile akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiş ve yaş ortalamaları 13 olan 325 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Yapılan incelemelerin sonucunda fiziksel aktivitenin akademik başarı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yurt dışında yapılan ilgili araştırmalar genel hatları ile incelendiğinde ülkemize nazaran velilerin geçmiş yıllardan itibaren sportif etkinliklere katılım konusunda olumlu yaklaşımlarının olduğu, kendilerinin de sportif etkinliklere düzenli olarak katılım sağladıkları, sportif etkinliklerin sadece sosyal ya da fiziksel yönden değil akademik yönden de gelişimi desteklediği yönünde görüş belirten çalışma sonuçlarına sıklıkla rastlanmış ve örnekleri paylaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni

Yapılan bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile şekillendirilmiştir. Araştırmanın deseni kişilerin kendilerine özgü algılarını, görüşlerini ve düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedefleyen olgubilim (fenomenoloji) dir. Yapılan olgubilim çalışmalarında veri kaynağı çalışmanın odaklanmış olduğu olguyu yaşamış olan ve bu olguyu dışa yansıtabilecek kişiler veya gruplardır. Olgubilim çalışmaları genel kanıya varmayı sağlamayabilir fakat bu araştırmalar bir olgunun daha anlaşılabilir olmasına yardımcı olabilecek sonuçlar sağlayan örnekler ve yaşantılar sunabilir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.72). Olgubilim kullanılarak yapılmış olan çalışmalarda amaç kişilerin belirli bir olgu (fenomen) ya da gerçekte olanı belli bir yönden tecrübe edebilme, yorum katabilme, anlayabilme ya da kavramsallaştırabilmede kullandıkları farklı yolları tanımlamaktır. Bu şekilde belli bir olgu çerçevesinde anlayışlar ortaya çıkartılır ve bu anlayışlar kavramsal düzeylerine göre sınıflandırılır (Çepni, 2010, s.104).

Neden Olgubilim ?: Olgubilim (Fenomoloji) farkında olduğumuz fakat tam olarak derin bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014, s. 20). Yaşanılan olaylar, durumlar ve deneyimler gibi şekillerde karşımıza çıkabilen bu olgularla yaşantımız sürecinde birçok defa karşılaşsak bile bu durum söz konusu olan olguları tam olarak kavrayabildiğimiz anlamına gelmemektedir. Bu araştırmada da araştırmacı fenomoloji yaklaşımını benimsemiş ve beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak gündelik yaşamında karşılaştığı ve gözlemlediği bir durumu daha detaylı bir şekilde yakından incelemek isteyerek veli görüşlerine başvurmuş, konuyu aydınlatmak istemiştir. Araştırmacı meslek hayatında geçmiş yıllarda ortaokul 8.sınıf öğrenci velilerinin sportif etkinliklere katılım konusunda olumusuz görüşlere sahip olduğunu, velilerin akademik başarıyı engelleyeceğini düşünerek öğrencilerini sportif etkinliklerden uzaklaştırdığını deneyimlemiş fakat günümüze yaklaştıkça velilerin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım konusunda keskin görüşlerinin kırılmaya başladığını, velilerin öğrencileri bu konuda motive ettiğini ve katılım sağlamalarında yol gösterici olmaya başladıklarını fark etmiş ve olgubilim

yaklaşımından yola çıkarak bu durumu derinlemesine incelemek ve velilerin tutumlarının değişmeye başlamasının nedenlerini araştırmak istemiştir.

3.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme tekniğine uygun bir biçimde maksimum çeşitliliğe dayanarak saptanmıştır. Amaçlı örnekleme tekniğinde nitelikli bir araştırma uygulayabilmek için yapılan araştırmanın amaçları doğrultusunda bilgi yönünden zengin metotların kullanılması esas alınır (Büyüköztürk, 2012, s.9) Bu yöntemin sıklıkla tercih edilme sebepleri arasında kolay ulaşılabilmesi, güvenilir olması ve birçok sayıda bilgiye ulaşılabilmesi gösterilebilir (Burunsuz, 2019, s.39). Maksimum çeşitlilik yönteminde ise amaç, değişkenlik gösteren olaylar arasındaki gelişmeleri analiz etmek, ortak düşünce ve olguları saptayabilmek ve var olan probleme farklı açılardan bakabilmektir (Anılan & Kayacan, 2015, s.78). Araştırmanın katılımcılarını Zonguldak ili Ereğli ilçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında öğrencisi 8.sınıfta öğrenim görmekte olup sportif etkinliklere katılım sağlayan 12 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına en iyi biçimde hizmet edebilme özellikleri düşünülerek hem öğrencilerinin dahil oldukları sportif branşların çeşitliliğine hem de devlet okulu ve özel okulda okuyan öğrencilerin tercih edilmesine dikkat edilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların görüşlerine metin içerisinde yer verirken gizlilik ilkesi gereğince görüşme yapılan sıraya göre ‘V1’, ‘V2’, ‘V3, ‘V4’, ‘V5’, ‘V6’, ‘V7’, ‘V8’, ‘V9’, ‘V10’, ‘V11’, ‘V12’ şeklinde yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Demografik Özellikler

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	8	66,6
Erkek	4	33,3
Okul Türü		
Özel Okul	6	50
Devlet Okulu	6	50
Sportif Dal		
Yüzme	4	33,3
Tenis	2	16,6
Voleybol	2	16,6
Okçuluk	2	16,6
Futbol	2	16,6

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3.1 incelendiğinde araştırmaya gönüllü katılım sağlayan toplam 12 velinin 8'inin kadın (%66,6), 4'ünün erkek (%33,3) olduğu görülmektedir. Velilerin öğrencilerinin katılım sağladığı sportif dal dağılımı, yüzme 4 kişi (%33,3), Okçuluk 2 kişi (%16,6), Tenis 2 kişi (%16,6), Futbol 2 kişi (%16,6), Voleybol 2 kişi (%16,6) şeklindedir. Velilerin öğrencilerinden 6 kişi (%50) devlet okulunda, 6 kişi (%50) özel okulda öğrenim görmektedir.

3.3. Görüşme Formunun ve Soruların Geliştirilmesi

Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliğe katılım konusunda veli tutumlarının incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin tercih edilme nedeni velilerin sportif etkinliklere katılması yönündeki tutum ve görüşlerini belirlerken ek açıklamalara ve yönlendirme sorularına ihtiyaç duyulmasıdır.

Görüşme soruları hazırlanırken öncelikli olarak araştırma konusuna kaynak teşkil edecek şekilde detaylı olarak alanyazın taraması yapılmıştır. Sportif etkinliklere katılım konusunda veli tutumlarına yönelik yapılan araştırmalar neticesinde yarı yapılandırılmış form için taslak sorular oluşturulmuştur. Hazırlanan forma son halini vermeden önce uzman görüşlerinden yararlanılmış ve yapılan geri bildirimler sonucunda tekrar düzenlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verilerinin edinilmesi sürecinde nitel veri toplama araçları kullanılmış ve görüşme tekniği uygulanmıştır. Bu doğrultuda yarı yapılandırılmış görüşme formlarından yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış formu oluşturacak olan sorular için 6 ana tema belirlenmiştir. Bunlar; 8.sınıf kademesi ve spor, ders başarısı, gelişim ve değişim, akademik kaygı, veli müdahalesi, uzun vadede spor şeklindedir. Uygulanan bu formlarda yer alacak ve görüşme yapılırken iletilecek olan sorular için ilk olarak literatür incelemesi gerçekleştirilmiştir. İlgili literatürde sportif etkinliklere katılım konusunda veli görüşlerinin, tutum ve yaklaşımlarının belirlendiği araştırmalar başta olmak üzere ulaşılabilen birçok araştırma bu kapsamda incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda soru havuzu oluşturulmuştur. Gerekli literatür çalışması tamamlandıktan sonra geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu 6 sorudan oluşmuş ve katılımcıların kendi görüşlerini mümkün olabildiğince açık ve anlaşılabilir bir ifade ile yansıtabilecekleri nitelikte olmasına özen gösterilmiştir.

Görüşme tekniği ile anketlere verebilecek yanıt bulamayan, soru sayısının yoğun olduğu anketlere yanıt vermekten sıkılabilen, yazıdan ziyade kendisini sözel olarak daha rahat ifade edebilen kişilerden doğru ve kolay bilgiler edinilebilir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s. 135). Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve yaklaşık olarak 25-30 dakika sürmüştür.

3.4.1. Görüşme

Görüşme tekniği yapılan araştırmaya dahil edilmiş olan kişilerin bir durum ya da konu hakkındaki duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarma etkinliğidir (Karataş, 2017, s.68).

Sevecan & Çilingiroğlu (2017)'ye göre görüşme bireylerin tutumlarının ve tecrübelerinin anlaşılabilmesi için uygulanan en etkili tekniklerden biridir (Dömbekci & Erişen, 2022, s.143). Görüşme tekniği ile ulaşılmak istenilen verilerin elde edilebilmesine dair tüm çabaları içerisinde barındırır niteliktedir. Kişilerin davranışlarının nedenleri, belirlenen konu hakkındaki görüşleri öğrenilmek isteniyor ise uygulanacak en etkili teknik o kişiye gidip görüşmek ve ondan bilgi edinmektir. Açık uçlu sorular yöneltilerek alınacak özgür cevaplar neticesinde kişinin görüşlerini

tutumlarını daha doğru bir biçimde öğrenebilmek mümkün olur (Türnüklü, 2000, s.545).

Büyüköztürk ve diğerleri (2014)'e göre görüşmeden elde edilen verilerin araştırma içerisinde yer alması için birçok yöntem bulunmaktadır. Bunların içerisinde en çok kullanılan yöntemler şu şekildedir;

- Görüşme yapılan kişinin dile getirdiklerini araştırmacı kendi cümleleri ile özetler.
- Bütün paragrafı özetleyecek nitelikte kısa cümlelere ulaşılıyor ise cümlelerin paragraf içerisinde yer alması sağlanır.
- Bildirilen görüşler uzun cümleler halinde ise ayrı paragraflarda yer verilir (Burunsuz, 2019, s.43).

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmacının geliştirmiş olduğu görüşme formu kullanılarak 2022-2023 eğitim öğretim yılında öğrencisi 8.sınıfta öğrenim görüp sportif etkinlikler içerisinde yer alan 12 veli ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce görüşme yapılacak olan katılımcılara gerçekleştirilen araştırmanın amaçları ve görüşme ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Veliler ile görüşme yapılacak ortamın sessiz olmasına ve etrafta dikkati dağıtacak düşünceleri ve cümleleri dile getirmeyi zorlaştıracak dış etkenlerin olmamaına özen gösterilmiştir. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtların beklendilenden kısa olması halinde ise araştırmacının yönergeleri ile cevabın detaylandırılması sağlanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş, katılımcıların onayı alındıktan sonra ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır ve yaklaşık olarak 25-30 dakika sürmüştür.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizi sürecinde, içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. İçerik analizi temelde nitel verilerin nicel verilere dönüştürülmesi tekniğidir. Mevcut verileri özetler ve karşılaştırmalarda bulunur. İçerik analizi tekniği iletişim gereçlerinin yaygınlığının artmasıyla beraber akademik araştırmalarda en fazla tercih gören teknikler arasında yer almaktadır. İçerik analizi tekniğinin kullanımı 16. Yüzyılda gazete incelemeleri ile başlamıştır

(Çilingir, 2017, s.148). İçerik analizi belli başlı kurallara bağlı olan kodlamaların yapılması ile metin içerisinde yer alan birtakım sözcüklerin daha küçük bir biçimde kategorize edilerek özetlenebildiği tekniktir. Bu tekniği uygulayan araştırmacılar, sözcük ve kavramların arasındaki ilişkiyi ve anlamları saptayarak metin içerisinde bulunan mesajlara dair çıkarımlarda bulunur (Büyüköztürk vd., 2014, s.259). Betimsel analizde verilerin özgün formuna bağlı kalarak, doğrudan alıntılarla betimlemeler yapılır. Toplanan veriler önceden belirlenen temalara göre analiz edilir. Betimsel analizde elde edilen bulgular düzenlenmiş bir biçimde sunulur.

3.7. Araştırmanın Güvenirliği ve İnandırıcılığı

Nitel araştırmalarda güvenirliği ve inandırıcılığı sağlamak maksadıyla dikkat edilmesi gereken hususlar göz önünde bulundurularak aşağıdaki maddelere dikkat edilmiştir;

- Görüşmenin ne zaman ve kimlerle ne kadar sürede gerçekleştirildiği kayıt altına alınmıştır.
- Araştırmacı esnekliği sağlanmıştır.
- Katılımcılar ile görüşmeler yapılmadan önce ilgili alanyazında yeterli zaman geçirilmiştir.
- Elde edilen bulguları kanıtlamak amacı ile katılımcılardan ayrıntılı aktarımlar yapılmıştır.
- Yapılacak olan yeni çalışmalara ışık tutabilmesi ve okuyucular açısından anlaşılabilir olması adına bütün durumlar ayrıntılı bir şekilde anlatılmış ve oluşturulan tablolar ve kodlamalar ile verilen cevapların daha kolay anlaşılması sağlanmıştır.
- Görüşme sorularına verilen cevaplar ve kodlmalarına ait detayların anlaşılabilmesi adına cevapların ve yapılan kodlamaların yer aldığı görüşme örneğine çalışma eklerinde yer verilmiştir. (Ek-4).

3.7.1. Araştırmanın Aktarılabilirliği

Araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak adına çalışma grubunun nasıl belirlendiğinin, hangi ölçütlerin hangi ayrıntılar düşünülerek oluşturulduğunun ve katılımcı özelliklerinin detaylı bir şekilde anlatılması önemli bir husustur (Sharts-Hopko, 2002, s.84). Bu bilgiler doğrultusunda yürütülen çalışmada yöntem ve

bulgular kısmında gerekli ayrıntılara yer verilmiş ve çalışmanın aktarılabilirliği konusunda gerekli özen gösterilmiştir.

3.8. Araştırmacının Rolü

Fink (2000)' e göre nitel çalışmalarda araştırmacının rolü başlığı önem arz etmektedir. Araştırmanın kurgulanması noktasında, veri toplama sürecinde ve çalışmanın yürütülmesi sırasında araştırmacının katkısı en önemli hususlardan birisidir (Gökce, 2020, s.68). Dolayısıyla araştırmanın bu bölümünde araştırmacının rolü ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir

Bu çalışmada araştırmacının en önemli rolü branşı içerisinde gözlemlediği önemli bir konunun aydınlatılmasını sağlamaktı. Araştırmacı tarafından konu başlığının seçilmesinin önemli bir nedeni araştırmacının beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak diğer kademelerde olduğu gibi 8.sınıf kademesinde de spora devamlılığın çocuklar üzerindeki sosyal, fiziksel ve mental olarak etkilerinin öneminin vurgulanması ve gelişmekte olan spor kültürünün ne derecede velilere yansıması olduğunu birinci ağızdan dinleyerek çıkarımda bulunulmasını sağlayabilmekti. Çünkü geçmiş yıllarda birçok aile sporun akademik başarıyı engelleyeceği ya da olumsuz etkileyeceğine dair görüş benimsemekteydi. Velilerin büyük bir çoğunluğu öğrencisinin daha alt kademelerde sportif faaliyetlere katılım sağlamasına destek olsa dahi 8.sınıf gibi üst kademe geçiş sınavının olduğu yıllarda öğrencilerini sportif etkinlere katılımdan mahrum bırakma ya da katılıma kısmi olarak izin verme yolunu tercih etmektelerdi. Son yıllarda ise araştırmacı hem kendi mesleki deneyimlerinde hem katılım sağladığı zümre toplantılarında hem de sosyal mecralarda velilerin keskin görüşlerinin kırılmaya başladığının gözlemlendiğini fark etmiş ve bu konuda bir çalışma yürütüp özellikle 8.sınıf velileri ile görüşmek istemiş ve bilime bu konuda katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Araştırmacı bu çalışmada veri toplama araçlarının geliştirilmesi, veli görüşmelerinin yapılması, verilerin analizi ve sonuçların paylaşılması sürecinde etik ilkelere bağlı olarak hareket etmiş ve mümkün olabildiğince objektif tavır sergilemeye özen göstermiştir. Çalışmanın güvenirliği ve aktarılabilirliğinin sağlanması adına da çalışma süreci, kapsamı ve sonuçları detaylı bir şekilde paylaşılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli tutumlarını belirten bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt probleme istinaden velilere öğrencilerinin 8. Sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlaması hakkındaki görüşlerine dair soru yöneltilmiş ve birinci alt probleme ilişkin kodların görüşme yapılan velilere göre dağılımına aşağıdaki Tablo 4.1'de yer verilmiştir.

Tablo 4.1: Velilerin 8.Sınıfta Sportif Etkinliklere Katılıma Yönelik Görüşleri

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V11	V11	V12	F
8.Sınıf Kademesi ve Spor	Mental olarak fayda sağladığı için katılmalı	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		10
	Daha az katılım sağlamalı							X					X	2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4.1'de görüldüğü üzere birinci alt probleme ilişkin velilerden 10'u çocuklarının mental yönden rahatlaması için 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlamasını desteklerken, 2 tanesi 8.sınıfta spora daha az katılım sağlamasını istiyor, Birinci alt probleme ilişkin velilerden biri "*Voleybol çalışmalarından sonra eve o kadar mutlu gelir ki yorgun olmasına rağmen antrenmanda olup biteni anlatır, hele ki maçtan geldiyse o heyecanlı anlatışını görmeniz lazım. O yüzden 8.sınıfta okuyorsun derslerine ağırlık vermen gerekir diye bir talebimiz olmadı ondan. Mutlu olduğu için aynı motivasyonla derslerine çalışıyor zaten."* (V2) şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı alt probleme ilişkin başka bir veli *"Futbol oynarken o kadar mutlu ki bütün düzenini ona göre ayarlıyor. Ben onun bu hevesini kırmamak için onu kısıtlamıyorum. Çünkü futbol oynarken başka bir dünyada ve çok mutlu. Futbol antrenmanı yaparken bütün stresini atıyor. Eve*

döndüğünde mental olarak rahatlamış görüyorum onu. 8.sınıfta önemli bir sınava girecekler biliyorum ama bence çocuğun psikolojik olarak çok yorulmaması da önemli o yüzden futbola 8.sınıfta da devam etmesinde bir sakınca görmüyorum." (V6) şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir veli ise *"Her anne baba gibi çocuğum 8.sınıftan sonra iyi bir lisede okusun isterim tabiki ama benim için çocuğumun mutlu olması da çok önemli. Derslerini ya da hayatındaki önemli şeyleri ciddi derecede aksatmadığı sürece 8.sınıfta spor yapmasına kısıtlama getirmem. Çünkü sadece akademik olarak yoğun bir temponun içerisinde olduğu zaman psikolojik olarak yıpranabileceğini düşünüyorum. O yüzden sporunu da yapsın dersini de."* (V11) şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir veli de "*Çocuğumun spor yapmasını destekliyorum fakat 8.sınıfın sonunda bir sınava girecekler ve bunu beni korkutmuyor değil. Çünkü iyi bir lisede okumasını isterim açıkçası. Günümüz şartlarında insan çocuğunun iyi bir meslek sahibi olmasını istiyor tabiki de. Ben de aynı şekilde. Derslerinde bir düşme gördüğümden değil ama normal döneme göre daha çok çalışması gereken bir sınıf kademesinde. O yüzden 8. Sınıfta derslerine daha fazla ağırlık verip voleybola daha az zaman ayırmasını istedim. Ama sınav dönemi geçtikten sonra yine devam etmesini isterim çünkü voleybol oynarken çok mutlu."* (V12) şeklinde görüş bildirmiştir. Yine aynı alt probleme ilişkin başka bir veli ise "*8.sınıf önemli bir sene. Annesiyle biz çok yoğun çalışıyoruz bazı dönemlerde akademik takibi için ekstra çocuğumuza zaman ayıramadığımız bile oluyor diyebilirim ama spor yaptığı için ve psikolojik yönden de rahatladığını bildiğimiz için ona kısıtlama getirmeyi hiç düşünmedik.* " (V10) şeklinde görüş bildirmiştir.

Birinci alt probleme ilişkin bulgular incelendiğinde velilerin çoğunluğunun sportif etkinliklerin mental olarak fayda sağladığını düşündükleri için öğrencilerinin 8.sınıfta sınıfta sportif etkinliklere katılımları konusunda destekleyici görüş belirttikleri, 2 velinin ise öğrencilerin 8.sınıf sonunda önemli bir sınava gireceklerinden ötürü sportif etkinliklere daha az katılım sağlaması gerektiği görüşünü bildirerek daha otoriter bir tutum sergilemişlerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt probleme istinaden velilere sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerinde gözledikleri gelişim ve değişimlerin neler olduğuna dair soru

yöneltilmiş ve bu alt probleme ilişkin kodların görüşme yapılan velilere göre dağılımı Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Sportif Etkinliklere Katılım Sağlayan Öğrencilerde Gözlenen Değişim ve Gelişimlere Ait Alt Probleme Yönelik Görüşler

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	F
Gelişim ve Değişim	Dikkat				X			X				X		3
	Sorumluluk	X	X			X	X		X	X	X			7
	Fiziksel Gelişim	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	10
	Sosyal Gelişim	X	X				X	X			X		X	6
	Özgüven		X	X	X	X	X					X	X	7

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4.2'e bakıldığında ikinci alt probleme ilişkin velilerden 4'ü çocuğunun daha kontrollü olduğunu ve dikkat odağının arttığını, 7'sinin sorumluluk alabilme konusunda, 9'unun fiziksel büyüme ve gelişim bakımından, 5'inin sosyalleşebilmede, 6'sının ise özgüvenli olma konusunda gelişim ve değişim gösterdiklerini dile getirmişlerdir. İkinci alt probleme ilişkin velilerden biri " *Gelişim ve değişim gözle görülür ölçüde oldu. Aile geneline bakıldığında bu kadar boy olarak uzayabileceğini düşünmezdik. Ben düzenli olarak spor yapmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Voleybol oynuyor. Fiziken de önceki haline göre daha güçlü olduğunu görebiliyoruz. Ama en önemlisi kendi işini kendi halledebilmesi. İl dışına müsabakaya gittiği için orada biz yokken birçok şeyi kendi başına yapmayı öğrendi. Bu onun için çok büyük bir artıydı. Kendine güvenmesi ve sorumluluk alabilmesini de yine spor yapmasına bağlıyorum. Aynı zamana takım sporu yaptığı için arkadaşları ile de arası hep iyi olmuştur diyebilirim."* (V2) şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı alt probleme ilişkin başka bir veli *"Daha önce de belirtmiştim bizim spora başlamamız sağlık sebepli idi. Skolyoz başlangıcı olduğu için yüzme sporuna tavsiye üzerine başlamıştık. Skolyozu önemli ölçüde düzeldi ve boyu inanılmaz uzadı. Skolyozun düzelmesi için zaten kendisini de bu konuyu kendine sorumluk olarak görüyordu ve düzenli bir şekilde çalışmalara katılıyordu. Zaten sonrasında büyük bir keyifle devam etti. Şöyle durup bazı durumlarda çocuğumu izlediğimde kendine güvenli olduğunu*

görüyorum. Bu da beni çok mutlu ediyor." (V5) şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir veli ise *"Hiperaktif bir çocuktu ve spor onun hayatına çok şey kattı. Uzun süreli devam ettikten sonra odaklanması ve dikkati arttı diyebilirim. Bu onun için büyük bir değişimdi. Gelişim çağında olmasından kaynaklı boyu uzuyor ama sporun da boyunun uzamasına etkisi oldu diyebilirim.* " (V7) şeklinde görüş bildirmiştir. Yine aynı alt probleme ilişkin başka bir veli ise " *Eşimle konuştuğumuzda da hep söyleriz yaptığı sporun etkisiyle algısı daha yüksek ve odaklanma konusunda oldukça başarılı. Ve o kadar özgüvenli ki bazen bizi hayrete düşürüyor. Biraz abartmış olabilirim ama kendine inanması ve ayaklarını yere sağlam basması bana içimden aferin işte benim çocuğum dedirtiyor. Fiziksel açıdan da oldukça güçlendi diyebilirim. Görüntü olarak kendisi de bu durumdan çok memnun.*" (V11) şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka veli ise " *Normalde birçok şeyini biz hatırlatırdık. Ödevini kurs saatini v.s. Ama şimdi kahvaltı saati düzenli, antrenmana asla geç kalmaz, uyuması gerektiği zamanı bilir, antrenman çantasını akşamdan hazır eder. Her sorumluluğu kendinde diyebilirim. O çocukla bu çocuk aynı kişi mi diye düşünüyorum. Bu anne baba olarak bizi çok mutlu ediyor tabiki. Hayatta sorumluluğunu bilen bir kişiliğinin olması bizi her zaman gururlandırır. O yüzden spor hayatında birçok şeye katkı sağladı diyebilirim. Yaptığı sporda da takım olarak başarılılar. Sosyal medyada hatta birkaç kere yerel basında da yer aldıklarında ve çevresi tarafından da övgü alınca inanılmaz mutlu oldu. Daha azimli çalışmaya başladı. İçerisinde bulunduğu her ortamda iletişim kurabiliyor.* " (V6) şeklinde görüş bildirmiştir.

İkinci alt probleme yönelik bulgular incelendiğinde velilerin hepsinin öğrencilerinde birçok yönden gelişim gözlemledikleri ve bunların başlıcalarının da fiziksel gelişim, sorumluluk duygusu, özgüven, dikkat toplama ve sosyal gelşim olduğu görüşlerini belirterek yine sportif etkinliklere katılım konusunda destekleyici tutum sergilemişlerdir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Üçüncü alt probleme istinaden velilere 8.sınıfta sportif etkinliklere devam eden öğrencilerinin ders başarılarında farkettikleri değişimlerin neler olduğuna dair soru yöneltilmiş ve bu alt probleme ilişkin kodların görüşme yapılan velilere göre dağılımları tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: Ortaokul 8.Sınıfta Sportif Etkinliklere Katılan Öğrencilerin Ders Başarılarında Gözlemlenen Değişimlere Ait Alt Probleme Yönelik Görüşler

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	F
Ders Başarısı	Olumlu gelişme var	X	X	X	X	X	X		X	X		X		9
	Belirli bir fark yok							X			X		X	3

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Üçüncü alt probleme istinaden velilerden bir tanesi "*Ders başarısına faydası oldu diyebilirim çünkü yaptığı spordan kaynaklı dsiplinli bir hale büründü günlük hayatında da, okul hayatında da." (V8)* şeklinde görüş ifade etmiştir. Aynı alt probleme ilişkin bir başka veli ise *"Toplumumuzda kulaktan dolma bir bilgi var maalesef. Sportif etkinliklerde yer alan çocukların derslerinin iyi olmadığı ya da yükseliş gösteremeyeceğine dair bir görüş hakim. Ben bu düşünceye katılmıyorum. Spor ya da başka bir sosyal aktivite çocuğun yapabileceklerinin farkına varmasını kendini keşfetmesini ve özgüvenli nesiller yetişmesini sağlayabilen muhteşem bir yapıdır. Aksine çocuğa sahip olduğu bir becerisi yönünden kısıtlama getirmek, başarıyı sadece akademik olarak değerlendirmek çok yanlış. Bir çocuk ona fırsat verilirse sorumluluğunu bilir ve aynı özenle dersini de çalışır sosyal de olur. Nitekim benim çocuğum da çok yoğun tempoda spor antrenmanlarına katılmasına rağmen okulda başarılı diye nitelendirilen çocuklardan birisidir. Ben bu noktada olmasında sporun çok çok büyük bir katkısı olduğu kanısındayım."* (V2) şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir veli *"Akademik olarak zaten hep başarılı bir çocuktu o yüzden spora başladıktan sonra ders başarısının arttığına dair bir belirli bir fark var diyemem."* (V7) şeklinde görüş ifade etmiştir. Yine başka bir veli aynı alt probleme yönelik "*Spordan sonra derslerinde şu kadar artış oldu ya da dersleri kötüye gitti diyebileceğim bir durum söz konusu olmadı ama spor yaparken pozitif olması ve bunu bütün davranışlarına yansıtması bizi memnun ediyor."* (V9)şeklinde görüş belirtmiştir. Başka bir veli ise " *Ben kesinlikle olumlu yönde derslerine katkı sağladığını düşünüyorum. Hatta sadece ders başarısına değil tüm hayatına olumlu etkisi olduğunu söyleyebilirim. Daha önce de belirttiğim gibi bizim çocuğumuz spor ile tanıştıktan sonra inanılmaz bir düzen ve sorumluluk oluştu hayatında. Ara ara da merak edip öğretmenleriyle görüşmek için okula gittiğimde bunu onlardan da*

duyuyorum. Çocuğum istediğinde başarılı olabildiğini farketti ve bunu hem derslerine hem hayatnın geneline ugyuladı. Sonucu da gözle görülür bir şekilde fark ediliyor." (V6) *şeklinde görüş bildirmiştir.*

Üçüncü alt probleme ait bulgular incelendiğinde velilerden 3 tanesi sportif etkinliklere katılan çocuklarının ders başarılarında belirli bir fark olmadığını 9 tanesi ise ders başarısına olumlu yönde etkisinin olduğuna dair görüş belirtmişlerdir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Dördüncü alt probleme istinaden velilere öğrencilerinin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlamasından dolayı akademik kaygı duyup duymadıklarını öğrenmeyi amaçlayan soru sorulmuştur ve bu alt probleme ilişkin kodların görüşme yapılan velilere göre dağılımları Tablo 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.4: Velilerin Akademik Kaygılarına Yönelik Görüşler

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	F
Akademk Kaygı	Akademik Kaygısı Var							X					X	2
	Kısmen Kaygılı		X				X		X	X		X		5
	Akademik Kaygısı Yok	X		X	X	X					X			5

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere 2 kişi çocuğunun 8.sınıfta spor yapmasından kaynaklı akademik kaygı duyduğunu, 5 tanesi kısmen kaygı duyduğunu 5 tanesi de akademik kaygı duymadığını dile getirmiştir. Dördüncü alt probleme istinaden velilerden bir tanesi " *Bizim çocuğumuzu spora başlatma sebebimiz hiperaktif olmasıydı. Bir yere odaklanması ve enerjsini o yönde kullanması için faydalı olacağını düşünmüştük. Öyle de oldu ama şuan 8.sınıfta olduğu için öncelikli olarak derslerine ağırlık vermesini istiyoruz. Akademik yönden zaten başarılı bir öğrenci, spor yaptığı için bir düşüş yaşadığını görmedim ama hem sınav sistemi zor hem de iyi bir meslek edinmesi için bu sınavı bir şekilde geçmesi gerekiyor. Sporu her zaman yapabilir ama 8.sınıftaki sınav bir kere yapılıyor. İyi değerlendirmesini isterim. Tabi ki onun geleceği için. "* (V7) şeklinde görüş

bildirmiştir. Yine aynı alt probleme dayanarak başka bir veli *" Ben çocuğumun bu kadar keyifli bir şekilde spor yapıyor olmasından çok mutluyum açıkçası. Ama insan anne baba olarak yine de acaba sınav senesinde bu yoğun tempodan etkilenir mi hem sınav temposunu hem sporu bir arada yürütebilir mi diye düşünmüyor değil. Çünkü her aile gibi bende çocuğumun iyi bir lisede eğitim almasını isterim. Ama sınavı kazanamazsa büyük bir yıkım olarak görmem çünkü çocuğumun mutlu olması bizim için çok önemli."* (V8) şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka veli ise " *Biz eşimle çocuğumu ders yönünden çok zorlamayız. Kendi sorumluluğunu bilsin isteriz çünkü. Öyle de yapar bizi üzmemiştir şimdiye kadar. O yüzden 8.sınıfta da spora devam etmesine hiç müdahale etmedik ama insan bazen acaba spora gitmese sınava daha çok odaklanır mı daha fazlasını yapabilir mi diye düşünüyor. Sonra da diyorum ki çocuğum böyle mutlu zaten elinden geleni yapıyor. Bu şekilde de başarılı olabilir.* " (V9) şeklinde görüş bildirmiştir.

Bir başka veli de " *Ben şimdiye kadar çocuklarım için aman yazılıdan şu kadar not alsın şu sınavı birincilikle geçsin mutlaka şu okulu kazansın diye düşünce içerisine girmedim. Çünkü çocuk zaten mutlu bir çağ geçirirse dersini de işini de severek yapar diye düşünüyorum. Çünkü spor insanın hayatına zaten bir düzen getiriyor ve çocukta kendine düşeni yapıyor. Ben de tabiki de çocuğum iyi meslek sahibi olsun iyi bir geleceği olsun isterim ama ilk önceliğim mutlu, özgüvenli, sorumluluk sahibi ve de iyi bir insan olarak yetişmesidir.* " (V1) şeklinde görüş bildirmiştir.

Dördüncü alt probleme yönelik bulgular incelendiğinde velilerden 2'sinin öğrencisinin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlaması sonucunda sene sonunda girecekleri LGS' ye yönelik akademik akademik kaygı duyduğunu ve daha otoriter bir yaklaşım sergiledikleri, 5 velinin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılımı destekleyici tutum sergiledikleri fakat çocuklarını önemli bir sınav beklemesinden kaynaklı zaman zaman kaygılandıklarını, 5 veli ise çocuklarının psikolojik yönden sağlıklarını da önemsedikleri ve çocuklarının birçok görevi bir arada yürütebileceklerine olan inançlarından ötürü akademik kaygı duymadıklarını belirterek destekleyici görüş belirtmişlerdir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Beşinci alt probleme istinaden velilere öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere (sınav dönemleri v.b) nasıl müdahil olduklarını öğrenmeye yönelik soru yöneltilmiştir ve bu alt probleme ilişkin kodların dağılımları aşağıdaki Tablo 4.5'de gösterilmiştir.

Tablo 4.5: Öğrencilerin Sportif Etkinliklere Katılım Sağladığı Zaman ve Sürelere Velilerin Müdahil Olma Durumlarına Ait Görüşler

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	F
Veli Müdahalesi	Sınav Dönemleri Yoğunsa		X				X		X					3
	Her Zaman							X					X	2
	Hiçbir Zaman	X		X	X	X				X	X	X		7

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4.5'e bakıldığında velilerden 2'sinin öğrencilerini sınav dönemlerinde sportif etkinliklere gönderme taraftarı olmadığı, 3'ünün sınav dönemleri çok yoğun geçiyorsa bazen göndermediklerini, 7'si ise hiçbir zaman müdahale etmediklerini dile getirmiştir. Beşinci alt probleme dayanarak velilerden biri " *Aslında ben çocuklarımı ders ve sınav konusunda sıkan bir veli değilimdir ama bazen sınav dönemleri o kadar yoğun oluyor ki anne olarak sanki onların çok yorulduğu hissine kapılıyorum ve kıyamıyorum. Antrenmanlara koşa koşa gittiklerini biliyorum, göndermeyince üzüldüklerini de biliyorum ama her zaman olmasa da dediğim gibi çok yorulduğunu düşündüğüm sınav dönemlerinde bazen çalışmalara göndermediğim oluyor.* " (V3) şeklinde ifadelere yer vermiştir. Başka bir veli "*Sporun çocuğumun üzerindeki etkilerini yok sayamam. Hem sağlık açısından hem sosyal açıdan önemli ölçüde katkısını gördük fakat mantıklı olarak düşündüğümde akademik anlamda ilerlemesini daha çok istiyorum. Çünkü sporu hayatının her anında yapabilir ama meslek edinmek ve hayatta iyi bir konuma sahip olabilmek için belirli seviyede kendini yetiştirmesi gerekiyor. Biz de ailesi olarak bu konuda ne gerekiyorsa yapıyoruz. Sınav dönemlerinde maalesef antrenmanlara gitmesini kısıtlıyoruz. Hatta bu yıl çalışmalara katıldığı sayılıdır*

diyebilirim. Bu durumdan kendisi şikayetçi ama şu sınav senesi geçtikten sonra yine gitmesine müsaade edeceğim" (V7) şeklinde görüş bildirmiştir.

Aynı alt probleme ilişkin bir başka veli ise " *Spor yapmasını hep destekledik hatta biz öncü olduk başlamasına ama okul dönemini de başarılı geçirmesinden yanayım. O yüzden sınav zamanları göndermiyorum çalışmalara. Ama onun haricindeki zamanlarda sürekli gidiyor. Başka bir kısıtlamamız olmuyor.* " (V12) şeklinde görüş bildirmiştir.

Beşinci alt probleme ait bulgular incelendiğinde velilerden 7'si sınav dönemlerinde öğrencilerinin kendi sorumluluklarının bilincinde oldukları için onlara herhangi bir kısıtlama getirmediklerini dile getirerek destekleyici bir tutum sergilerken 3 öğrenci velisi sınav dönemlerinin çok yoğun olduğu zamanlarda öğrencilerinin sportif etkinliklere daha az katılım sağlamalarını istediklerini, 2 veli ise sınav dönemlerinde öğrencilerinin sportif etkinlikliklere katılm sağlamamalarını istedikleri yönünde görüş bildirerek daha otoriter tutum sergilemişlerdir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Altıncı alt probleme istinaden velilere öğrencilerinin sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek istemeleri halinde yansıtacakları tutumu öğrenmeyi amaçlayan soru yöneltilmiştir ve bu alt probleme ilişkin kodların görüşme yapılan velilere göre dağılımları aşağıdaki Tablo 4.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6: Öğrencilerin Sportif Etkinliklere Uzun Vadede Devam Etmek İstemeleri Durumunda Velilerin Sergileyecekleri Tutumlara Ait Görüşler

Tema	Veliler / Kodlar	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	F
Uzun Vadede Spor	Destekleyici	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X		10
	Otoriter							X					X	2

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 4.6'ya bakıldığında 2 velinin öğrencisinin sportif etkinliklere uzun vadede devam etme isteğine karşı otoriter tutum sergilediği, 10 velinin ise destekleyici yönde tutum sergiledikleri görülmektedir. Altıncı alt probleme dayanarak velilerden biri " *Biz çocuğumuzun uzun zamandır spora devamını sağlıyoruz. Fakat ona da her zaman söylediğimiz ilk şey derslerini aksatmamasıdır. Spor hayatında olabilir fakat akademik hayatını ön planda tuttuğu sürece. İyi bir meslek edinme yoluna girene kadar başarısını etkilemeyecek şekilde devam edebilir.* " (V7) şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı alt probleme ilişkin başka bir veli ise " *Eğer çocuğum spora devam etmek isterse hatta meslek olarak seçmek isterse dahi destek olacak bir veliyim. Çünkü onun ne kadar mutlu eve döndüğünü görüyorum. Antrenmanda geçen anıları, müsabakada yaşadığı heyecanları anlatırken başka bir dünyada oluyor. Hatta onu takdir ettiğim bir konu daha var. Çevresindeki arkadaşlarını da spora teşvik etmesi. Bir gün bir baktık misafirliğe gelen arkadaşımızın çocuğuna bir eğitmen gibi yaptığı sporun faydalarını ona kattığı şeyleri anlatıyor. Bizden ayrılırken arkadaşı da onunla antrenmana gelmek istediğini söyledi. Çok gururlanmıştım o gün. Gerçekten anladım ki bir çocuk hangi mesleği severek yapacaksa o yolda ilerlemeli.* " (V4) şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka veli " *Benim iki çocuğum da spor yapıyor. Onlar sayesinde bizim evin gündeminde en çok konuşulan konudur spor. Birinin antrenmanı diğerinin yarışması derken biz de sürekli onlarla beraber bu serüvenin içerisinde koşturuyoruz. Perde arkasında onlarla beraber heyecanlanıyoruz. Bazen düşünüyorum şuan iyi bir seviyede sporcu fakat ileride ne olacak ? Her anne baba gibi iyi bir meslek olarak tabir edilen refah düzeyi yüksek bir meslek sahibi olmasını ben de isterim. Ama illa şu mesleği seç bu bölümü kazanmazsan olmaz gibi katı olamam. Sonra düşünüyorum anne ben hep sporun içinde olmak istiyorum derse ne tepki veririz diye. O böyle mutlu olacaksa biz de yine aynı koşturmacaya devam ederiz yaşlı başlı halimizle. (gülüyor) "* (V8) şeklinde görüş bildirmiştir. Yine aynı alt probleme ilişkin başka bir veli ise *" Demiştim ya biz eşimle çok yoğun tempoda çalışıyoruz. Biz böyle yoğun bir tempodayken birçok sorumluluğunu kendi başına yapan bir çocuktu. Sanırım sporun içerisinde yer almaya başladıktan sonra daha da özgüvenli bir çocuk oldu. Ben spor hayatımda hep olsun istiyorum derse de bir bildiği vardır diye düşünürüm çünkü o kadar çok sorumluluğu bir arada yürüten çocuk hayatına sporla devam edip mutlu olacaksa öyle olsun.* " (V10) şeklinde görüş bildirmiştir.

Biz eşimle içten içe bu yolda devam etmesini istiyoruz zaten ama onu etkilemek istemiyoruz. Sonuçta kendi hayatını etkileyecek bir durum söz konusu. Hangi mesleği yapmak isterse ya da spora hayatında ne kadar yer verirse onun kararını destekleriz. Ama hayalimiz filenin sultanlarını izleyerek bu serüvene katılan kızımın kendi voleybol maçını televizyondan seyretmektir. " (V2) şeklinde görüş bildirmiştir.

Altıncı alt probleme ilişkin bulgular incelendiğinde velilerden 2 tanesinin çocuklarının sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek istemelerine karşı otoriter bir tutum sergileyerek öğrencilerinin ilk önceliğinin mesleki yönden ilerleme olması gerektiği görüşünü belirtirken 10 veli ise böyle bir istek karşısında çocuklarının yanlarında olduklarını, sporun çocuklarının her döneminde hayatlarında olabileceği görüşünü belirterek destekleyici tutum sergilemişlerdir.

SONUÇ

Araştırmanın Sonuçları ve Tartışma

1. Ortaokul 8.sınıfta spora katılım konusunda görüşleri sorulan velilerden 10 tanesi öğrencilerinin mental olarak rahatladıklarını düşündükleri ve onların zihnen iyi olmalarını istedikleri için 8.sınıfta spora devam etmelerini destekleyici tutum sergilemişlerdir. 1 veli 8.sınıfın sonunda öğrencilerini önemli bir sınavın beklemesinden kaynaklı spora katılım sağlamasına ara vermesini 1 veli ise yine aynı sınavdan ötürü derslerine daha fazla ağırlık vermesini istediği için kısıtlı olarak spora devam etmesini uygun gördüğünü dile getirerek daha otoriter görüş belirtmiştir.

Mamak (2000) Zonguldak örnekleminde yaptığı inceleme sonucunda bu araştırma sonuçlarını destekleyici bulgular elde etmiştir ve spora katılım sağlamada ailenin önemli rolünün bulunduğunun ve bunun yanısıra spora teşvik sağlama konusunda kitle iletişim araçları, spor tesisinin durumu, spor kulüplerinin ve okulların bu bağlamdaki çalışmaları, ailenin öğrenim düzeyi, beden eğitimi öğretmenlerinin ya da antrenörlerin teşvik edici olan rollerinin, basım yayın araçlarının etkinliğinin önemli olduğunu da ortaya koymuştur. (2009) yılında Kotan ve arkadaşları ilköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin sportif etkinliklerde yer almasında okulun ve ailenin ne derece etkili olduğuna cevap bulabilmek adına bir çalışma gerçekleştirmişler ve bu araştırma ile benzer sonuçlara ulaşmışlarıdır. Yapılan arşatırmanın sonucunda ise ailede spor yapan başka bireylerin de olduğu, çocukların sportif etkinliklere dahil olmasında ailenin spora olan bakış açısının etken olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Masia ve arkadaşları (2013) yaptıkları çalışmada çocukların sportif etkinliklere katılımlarına dair anne ve babalarının etkisini ve tutumlarını incelemişer, sonucunda ise anne babaların çocukların sportif etkinliklere katılımlarına yönelik pozitif görüşlere sahip oldukları bulgularına ulaşmışlardır. Yine yürütülen bu araştırmanın sonuçlarını destekleyici bulguları olan Arslan (2017) yaptığı çalışmada ailelerin çocuklarını spora yönlendirmeye karşı olumlu görüş sergiledikleri, aynı zamanda kendisi de aktif olarak spora katılım sağlayan velilerin ise sporda aktif olmayan velilere göre spora yönlendirmede daha olumlu

görüşler sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Durmuş (2020) yılında "Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Olan Bakış Açılarının Belirlenmesi" konulu çalışmasında ebeveynlerin ortalama olarak tutum puanlarının yüksek oranda olduğu yani ders dışı sportif etkinliklere dair olumlu bakış açısı içerisinde oldukları bilgisine ulaşılmış ve yine yürütülen bu çalışmanın sonuçlarını destekleyici bulguları olduğu görülmüştür.

2**.** Velilere sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerinde fark ettikleri gelişim ve değişimler sorulduğunda velilerden 9'u fiziksel gelişim, 5',i sosyal gelişim yönünden olumlu gelişme fark ettiklerini, 3 veli dikkat toplama, 2 veli sorumluluk sahibi olma, 5 veli ise özgüven artışı konusunda değişim fark ettikleri noktasında ortak görüş bildirmişlerdir. Gözlenen bu gelişim ve değişimlerin öğrenciler üzerinde pozitif etkiler yarattığı ve günlük hayatlarını kolaylaştırmada etkili olduğu yine veliler tarafından ifade edilmiştir.

Yürütülen bu çalışmanın konu başlığı ile benzer araştırmalar incelenmiş ve birçok çalışmada görülmüştür ki veliler sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerinde sosyal fiziksel ve akademik yönden gelişim ve değişim gözlemlemiştir. Guerremont ve arkadaşları (2014) yapmış oldukları çalışmada ders dışı sportif etkinliklerin pozitif yönde gençlik gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Saygılı ve arkadaşları (2015) yaptıkları çalışmada düzenli olarak sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin dışa dönük olma ve açıklık özelliklerinin sportif etkinliklere katılmayan öğrencilere göre daha iyi olduğunu ve dışa dönük ve açıklık özelliği gösteren öğrencilerin akademik başarılarının da daha iyi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doğan (2017) yaptığı çalışmada düzenli fiziksel etkinliklere katılan öğrencilerin bilişötesi öğrenme gelişiminde artış olduğu sonucuna varmıştır. Karabağ (2019) yaptığı çalışmada sportif etkinliklere katılan ortaöğretim öğrencilerinin katılmayan öğrencilere göre stres ile başa çıkabilme ve karar verebilme stratejileri bakımından daha yüksek ortalamalara sahip oldukları ve sporun ruhsal ve sosyal gelişime olumlu katkısının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yıldız (2019) yaptığı çalışmada sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin sportif etkinliklere katılmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

3. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin ders başarılarında gözlenen değişimlerin neler olduğu sorulduğunda 3 veli sportif etkinliğe katılım sonrası ders başarılarında belirli bir fark olmadığını dile getirirken 9 veli ise ders başarılarında olumlu yönde gelişme gözlemledikleri görüşünü iletmişlerdir. Ders başarılarında olumlu gelişme gözlemleyen veliler özellikle sporun kazandırdığı dsiplin sayesinde okul hayatında da öğrencilerinin sorumluluklarının bilincine varabildiklerini, derse odaklanmada daha iyi olduklarını ve bunun da öğrencilerinin ders başarılarını artırdığı görüşünü dile getirmişlerdir.

Yürütülen bu çalışma ile benzer bulguları olan birçok çalışma sonucuna rastlanmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir; Holand ve Andre (1987) ilköğretimin ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarını inceledikleri çalışmada etkinliklere katılım sağlamanın gençlerin gelişimi üzerindeki etkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Çalışma sonucunda öğrencilerin akademik başarı durumları ve ders notları, eğitim hedefleri, hayatı kontrol edebilme yeteneği, özgüven seviyeleri ile ders dışı sportif etkinliklere katılım arasında yüksek oranda ilişki bulunmuştur. Yalçın&Balcı (2013) yaptıkları çalışmada veli görüşlerine göre düzenli olarak ders dışı sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin fiziksel ve sosyal gelişimleri ile akademik başarılarının artış gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Esteban-Kornejo ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen araştırmada fiziksel aktivitelerin düzeyi ile bilişsel performans değerlerinin tamamı arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişki bulunduğu tespit olmuştur. Jaakkola ve arkadaşları (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ortaokul kademesindeki öğrencilerde fiziksel aktivite ile akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiş ve yapılan incelemelerin sonucunda fiziksel aktivitenin akademik başarı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Keleş ve Alpkaya (2016) yaptığı çalışmada sportif etkinliklerde yer alan öğrencilerin tüm derslerdeki başarı oranının sportif etkinliklerde yer almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2016) yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocuklarının kişilik gelişimine ve akademik başarılarına katkı sağlamasından dolayı ders dışı sportif etkinliklere katılımını destekledikleri sonucuna ulaşmıştır. Aycan (2016) yaptığı çalışmada lisanslı olarak aktif spor yapan öğrencilerin spor yapmaya başladıktan sonra okul başarılarının anlamlı

derecede yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Bilgin (2017) yaptığı araştırmada ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin fiziksel uygunluk seviyeleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesini hedeflemiş ve araştırma sonucunda bu iki etken arasında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur. Arslan ve arkadaşları (2018) yaptıkları çalışmada genç bireylerde sportif etkinlikerin akademik başarı seviyesini artırdığı depresyonu ise azalttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde sportif etkinlikler ile fiziksel aktivitenin akademik başarıya ya da üst kademeye geçiş sınavlarına katkısı olmadığını içeren sonuçlara da rastlanmıştır. Bayram (2017) yaptığı çalışmada sportif etkinliğe katılım ile akademik başarı arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Parlaktaş (2018) tarafından yürütülen çalışmada ortaokul 8.sınf öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiş ve rastgele örneklem tekniği ile toplamda 334 öğrenci katılımı sağlanmıştır. Öğrencilerin değerlendirmeye alınan TEOG puanları ile fiziksel aktivite seviyeleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülse de ($r=0,38$) istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0,05$). Yıldız (2019) yaptığı çalışmada öğrencilerin sportif etkinliklere katılımının 8.sınıf sonunda girdikleri sınav olan LGS başarısını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

4**.** Velilere 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencileri adına akademik kaygıları olup olmadığı sorulduğunda 5 velinin çocuklarının sportif etkinlik içerisinde yer aldığında mutlu olmasından kaynaklı akademik kaygı duymadığı, 5 velinin çocuklarının 8.sınıfta yer alması ve sınava gireceklerinden ötürü yer yer kaygılandıklarını ama yine de spor yapmalarını destekleyici tutumlarının olduğu, 2 velinin ise akademik kaygısının olduğu ve otoriter bir yaklaşımla öğrencilerinin sınava hazırlanmasına daha çok ağırlık vermesi gerektiğini düşündüğü sonuçları ortaya çıkmıştır.

Yürütülen bu çalışmada azınlık olmakla beraber yine de 8.sınıf sonunda öğrencilerinin girecekleri üst kademeye geçiş sınavından ötürü kaygılanan birkaç veli olduğu görülmektedir. Benzer sonuçlara ulaşılan çalışmalara örnek olarak; Güven ve Öncü (2006) yaptıkları araştırmada bazı anne babaların sportif etkinliklerin çocukların fiziksel gelişimleri ve sosyalleşme süreçleri üzerindeki olumlu yönde etkisinin bilincinde oldukları için katılımlarını destekliklerini

çoğu ailenin ise çocuklarının derslerindeki başarıyı engelleyeceğini düşünüp kaygılandıklarından ötürü sportif etkinliklere katılımlarına sıcak bakmadığı sonucuna ulaşmıştır. Pehlivan (2009) yaptığı çalışmada ise velilerin çocuklarının sportif etkinliklere katılımlarının önünde gördükleri en büyük engelin bir üst kademeye geçiş sınavlarına (OKS, LGS, TEOG, ÖSS v.b) hazırlanma süreci olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5**.** Öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere nasıl müdahil oldukları sorulduğunda velilerden 2'si müdahalede bulunduklarını ve sınav dönemlerinde kısıtlı olarak sportif etkinliklere katılım sağlamalarına müsaade ettiklerini belirten otoriter bir görüş ifade ederken velilerden 7'si öğrencilerine sorumluluklarını bilmelerinden ve sportif etkinlikte yer aldıkları zamanlardaki mutluluklarından ötürü herhangi bir müdahalede bulunmadıklarını dile getirerek destekleyici tutum sergilemişlerdir. Velilerden 3'ü ise çok yoğun geçen sınav dönemlerinde öğrencilerinin yorulabileceğini düşündüğünden sadece bu yoğun olan dönemlerde müdahalede bulunduklarını, diğer zamanlarda bir müdahalede bulunmadıklarını dile getirmişlerdir.

Duman (2008) İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırmanın sonucuna göre ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana – baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Biçkur (2015) çalışmasında üniversite sınavına girecek öğrencilerin sınav kaygısı ve anne-baba tutumları arasındaki illişkiyi incelemiş ve anne ve baba tutumu alt boyutunda demokratik yönde tutum gördüklerinde öğrencilerin kaygısının azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Polat (2018) yapmış olduğu çalışmada üniversite sınavlarına hazırlanan öğrencilerin aileden gördükleri sosyal destek ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve çocuğun aileden gördüğü sosyal destek arttıkça kaygı düzeyinin azaldığı bulgusuna ulaşmıştır.

Alanyazın tarandığında velilerin öğrencilerin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere müdahalede bulunmalarına yönelik az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. İleriki dönemde yapılacak olan çalışmalarda bu başlık altındaki etkenler araştırılabilir ve alanyazına katkıda bulunulabilinir.

6. Velilere öğrencilerinin sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek istemeleri halinde yansıtacakları tutum sorulduğunda velilerden 10 tanesi öğrencilerinde gözlemledikleri fiziksel ve sosyal pozitif etkiler, günlük yaşamlarına ve kişiliklerine olan katkılar sebebi ile öğrencilerinin uzun vadede sportif etkinliklere devam etmesini destekleyici tutum sergileyeceklerini dile getirirken, 2 veli ise öğrencilerinin akademik gelişimlerini daha ön planda tuttuklarını ve meslek edinme sürecinde akademik başarıyı yeterli seviyede ilerletebildikleri sürece sportif etkinliklere belirli ölçüde katılım sağlamaları taraftarı olduklarını belirten otoriter bir tutum sergilemişlerdir.

Literatür tarandığında yürütülen bu çalışmada elde edilen bulguları destekleyici sonuçlara rastlanmıştır. Geçmiş yıllara nazaran özellikle günümüze yaklaştıkça öğrencilerin sporu meslek olarak devam ettirme isteğine karşı velilerin destekleyici yönde tutum sergiledikleri görülmektedir. Şimşek (2005) yaptığı çalışmada velilerin çocuklarının gelecekte sporu meslek olarak seçmek istemeleri halinde onları destekledikleri yönünde sonuca ulaşmıştır. Gürsoy (2015) yaptığı çalışmada sporcuların milli takım düzeyinde spora devam etme ve meslek olarak sürdürme hedeflerinin olduğu, bu konuda en büyük desteğin ve yönlendirmenin de ebeveynlerden kaynaklı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gündoğdu (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük bir kesiminin spora uzun vadede devam etmek, milli takım seviyesinde ülkemizi temsil etmek istedikleri ve bu konuda aileleri tarafından da destek gördükleri sonuçlarına ulaşmıştır. Yüksel (2019) yaptığı çalışmada çocuklarının uzun vadede spora devam etme istekleri ve elit sporcu olma kararlarına karşı destekleyici tutum sergileyen velilerin kendilerinin de sporun içinde yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Sorulara verilen yanıtlar genel hatları ile incelendiğinde velilerin çoğunluğunun öğrencilerin 8.sınıfta sportif etkinliklere katılımlarına yönelik destekleyici tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. 8.sınıfta sportif etkinliklere katılımda daha otoriter bir tutum içerisinde olan birkaç veli ise bu tutumda olmalarına rağmen sportif etkinliklere katılım konusunda keskin görüşler belirtmemişlerdir. Literatür araştırması yapılırken de elde edilen sonuçlar incelendiğinde velilerin pozitif yönde görüş bildirmelerinde ülke genelinde sporun sağladığı gelişim ve imkanların anlaşılabilmesi yönünde yapılan çalışmalar ve

velilerin kendilerinin sporun içerisinde yer edinmeye başlamasından kaynaklı öğrencilerinin de spora katılım sağlamasına destek olacak tutumlar sergilemeye başlamaları gösterilebilir.

Brody (1995)'e göre yaşanan kaygı ve stres oluşumlarında hücrelere gidecek olan kan miktarı azalmaktadır. Fiziksel etkinlikler ile hücrelere gidecek olan kan miktarında da artış meydana gelecek ve hücreler de daha çok enerji yakacaklardır. Bu durum sonucunda da hem kaslarda hem de beraberinde zihin olarak da gevşeme meydana gelecektir (Mollaoğulları & Uluç, 2019, s.80). Yapılan fiziksel etkinlikler neticesinde ruhsal sağlık açısından faydalı olmasının yanı sıra zihni beceri ve kabiliyetlerin de gelişmesine etki etmektedir. En önemli özelliği de dikkati belirli bir şeye yoğunlaştırabilme, zor anlarda kıvrak zeka becerisini kullanabilme ve de bireyin kendisini kontrol altına alabilme becerilerini desteklemesidir (Aytan, 2010, s.27).

Enerjisini atan, kendisini sosyal bir gruba ait hisseden çocuğun mutluluğu, velisinin ve çevresinin desteği ve kazandığı başarı ona motive sağlar. Sağlığı, vücut direnci ve becerileri çevresinde bulunanlar içerisinde de saygı uyandırır. Bu pozitif etkiler çocuğun ders başarısını da aynı yönde etkilemektedir. Sosyal bir etkinlik olan sportif aktivitelere katılım da bireyin psikolojik ve toplumsal gelişimini olumlu yönde etkiler. Literatür taramalarında karşılaşılan çalışmalarda genel olarak görüşlerin sportif etkinliklere katılımın bilişsel fonksiyonları arttırarak akademik başarıyı olumlu etkilediği yönündedir. Bir diğer önemli husus ise çocukların bir sportif etkinliğe dahil olmadan önce mutlaka doktor kontrolünden geçirilmesidir.

8.sınıfta öğrencileri sene sonunda liseye geçiş sınavı beklediğinden öğrenciler ya da veliler bu konuda kaygı duyabilmektedirler. Özellikle de belirli bir sportif etkinliğin içerisinde yer alan öğrencilerin velileri akademik kaygılar güderek öğrencileri 8.sınıfta sportif etkinliklerden yoksun bırakma ya da kısıtlama yoluna başvurmaktadır. Halbuki sportif etkinliğe katılımın ders başarısını olumsuz yönde etkilediğine dair bilimsel bir veri bulunmamakla birlikte literatürler incelendiğinde ders başarısına olumlu etkileri olduğu görülebilmektedir. Spor yapan bireyin fiziken ve zihnen stres yükü azalacağından sınava hazırlanma ve

odaklanma boyutunda da mental olarak rahat olacaktır ve kendisini iyi hissedip kaygıdan uzaklaşacaktır.

Sportif etkinlikler içerisinde aktif olarak yer alan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha dsiplinli bir yaşam biçimi sürmek zorundadırlar. Bu dsiplinli yaşam doğrultusunda da sağlıklı ve dengeli beslenme, sağlıklı fiziksel gelişim, mental ve sosyal gelişim ile akademik başarı yükselişi kaçınılmaz olacaktır (Aycan, 2016, s.11).

Toplumumuzda sportif etkinliklere katılımın akademik yönde başarıyı olumsuz yönde etkileyeceğine dair düşüncelerin yer etmesi anne ve babaların çocuklarının sportif etkinliklere katılımlarına yönelik olumsuz tutum sergilemelerinin başlıca nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde veliler önceki dönemlere göre sportif etkinliklere karşı daha olumlu yaklaşım sergilemektedirler. Halen sportif etkinliklere katılıım sağlamanın akademik başarıyı olumsuz etkileyebileceğini düşünen veliler olmakla birlikte çok sayıda anne ve baba çocuklarında gözlemledikleri gelişim sonucunda onların sportif etkinliklere katılımlarını desteklemektedirler (Güven & Öncü, 2006, s.81). Türkiye'de de artık ailelerin uzun süre boyunca dile getirmiş oldukları 'top oynayacağına gidip ders çalış' söylemlerinin kısmen geride kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla günümüzde de aileler çocuklarını sportif faaliyetlere katılım konusunda gönüllendirmekte ve onlara destek olmaktadırlar (Amman, 2000, s.121).

Günümüzde spor tesislerinin artırılması, alt yapı yetenek seçimlerinin ülke genelinde ayrıntılı bir şekilde yapılması, çalıştırıcı ve antrenör istihdamının artırılması, spora yapılan yatırımlar sonucunda başarı elde edilmesi ve sosyal mecralarda başarı elde eden sporcularımızın ve ülkemizin geniş bir yer edinmesi ile toplumumuzda spora bakış açısı değişmiş, aileler çocuklarını spora yönlendirmede öncü olmaya başlamışlardır. Birçok çocuğumuz, gencimiz elde edilen ulusal ve uluslararası başarılardan esinlenerek spora başlama ve devam etme hususunda gönüllü olmuşlardır. Bu çalışmanın önemi de burada ortaya çıkmaktadır. Spor her kademe ve her sınıf düzeyinde devam ettirilebilir ve birçok amaç bir arada yürütülebilir. Çocuklarımızın ilk öğrenme alanı olan ve birçok konuda örnek aldığı ailelerine spora teşvik ve yönlendirmede büyük pay

düşmektedir. Bu desteğin sağlandığı koşullarda öğrenci, veli, çalıştırıcı ve devlet iş birliği ile hem sağlıklı yaşam hem toplumsallaşma hem de sportif başarılar yönünde ülkemizi bir adım daha ileri taşımız olabiliriz.

Uygulamaya Dair Öneriler

- Farkındalık yaratma: Eğitim programlarına, spor ve fiziksel aktivitelerin öğrencilerin fiziksel ve zihinsel sağlığı üzerindeki olumlu etkilerine dair bilgiler eklenmelidir. Bu sayede velilerin, sportif etkinliklere katılımın önemi konusundaki farkındalığı artırılabilir.
- Veli eğitim seminerleri: Okullar, velilere yönelik düzenli eğitim seminerleri düzenleyerek sportif etkinliklere katılımın önemine dair bilgi ve becerileri paylaşmalıdır. Bu seminerlerde, öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere katılımının akademik başarı ve sosyal gelişim üzerindeki olumlu etkileri vurgulanmalıdır.
- İşbirliği ve ortaklık: Okullar, yerel spor kulüpleri ve organizasyonlar ile işbirliği yaparak ders dışı sportif etkinliklerin düzenlenmesine katkı sağlamalı ve öğrencilere daha fazla fırsat sunmalıdır.
- Spor etkinliklerinin entegrasyonu: Okul müfredatına, öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere katılmasını teşvik eden ve bu etkinliklerin önemine vurgu yapan dersler eklenmelidir.
- Esnek eğitim programları: Okul yönetimi, öğrencilerin sportif etkinliklere katılımını teşvik etmek için esnek eğitim programları uygulamalıdır. Örneğin, spor etkinliklerine katılan öğrenciler için ders programlarında uyumlu saatler planlanabilir.
- Başarı ve katılımı ödüllendirme: Öğrencilerin sportif etkinliklere katılımını ve başarılarını ödüllendirerek, hem öğrencilerin motivasyonunu artırabilir, hem de velilerin bu tür etkinliklere olan tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir.
- İyi örneklerin paylaşılması: Başarılı sporcu öğrencilerin hikayeleri ve başarıları, diğer öğrenciler ve veliler için ilham kaynağı olabilir. Bu nedenle, okul etkinliklerinde ve bültenlerinde bu tür hikayelere yer verilmelidir.

- Spor etkinliklerine veli katılımı: Velilerin de sportif etkinliklere katılmasını teşvik eden programlar düzenlenerek, velilerin bu tür etkinliklere olan tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir ve aynı zamanda öğrenci-veli ilişkisini güçlendirebilir.
- Spor alanlarının iyileştirilmesi: Okulların spor alanları ve tesisleri iyileştirilmeli, böylece öğrenciler ve veliler için daha çekici ve erişilebilir hale getirilmelidir. Bu, velilerin sportif etkinliklere olan tutumlarını olumlu yönde etkileyecek ve öğrencilerin katılımını artırabilecektir.
- Sosyal medya ve iletişim: Okul yönetimi ve öğretmenler, sosyal medya ve diğer iletişim kanallarını kullanarak sportif etkinliklerin önemine dair farkındalık yaratmalı ve velilere düzenli bilgilendirme yapmalıdır. Bu sayede, velilerin sportif etkinliklere yönelik tutumları ve destekleri arttırılabilir.

Yapılacak Olan Araştırmaya Dair Öneriler

- Bu araştırma Zonguldak ili Ereğli ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Ortaokul 8.sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklerine Katılımlarına Yönelik Veli Tutumlarının incelenmesine dair yapılan bu çalışma farklı il ve ilçelerde de uygulanabilir.
- Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır. Gelecek eğitim öğretim yıllarında da çalışmalar yapılarak sportif etkinliklere yönelik veli tutumlarının incelenmesi sağlanabilir.
- Aynı çalışma 12. sınıf kademesinde öğrenim gören öğrenci velilerinin tutumlarına yönelik olacak şekilde yürütülebilir.
- Bu çalışma nitel araştırma yapılarak gerçekleştirilmiştir. Nicel veriler de çalışma içerisine dahil edilip gerekli anket ve ölçeklerden yararlanılarak daha kapsamlı bir katılımcı içeriğiyle genişletilip o şekilde yürütülebilir.

KAYNAKÇA

Akgül, H. M. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Spor Yapmalarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Akgül, S., Göral, M., Demirel, M. & Üstün, Ü.D. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Okul İçi ve Okullar Arası Sportif Etkinliklere Katılma Nedenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1*(32): 13-22.

Aksoy, C. (1999). *Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Amman, MT. (2000). Spor Sosyolojisi. C.İkizler (Ed.). *Sporda Sosyal Bilimler*. 85-150.İstanbul: Alfa Yayınları

Anderson, J., C., Funk, J. B., Elliott, R., & Smith, P. H. (2003). Parental support an pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Journal of Applie Developmental Psychology, 24*(2), (pp.241-257).

Anılan, H. & Kayacan, G. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Özel Sayısı, 74-90.

Aracı, H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Bağırgan Yayınevi.

Arslan, S.S., Alemdaroğlu, İ., Öksüz, Ç., Karaduman, A.A. & Yılmaz, Ö. T. (2018). Genç Bireylerde Fiziksel Aktivitenin Akademik Başarı ve Depresyon Üzerine Etkisi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 6*(1): 37-42.

Arslan, S. (2017). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüklerinde Çalışan Personelin Çocuklarını Spora Yönlendirme Nedenlerinin İncelenmesi Doğu Anadolu Bölgesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Aslan, H. H. (2018). *Beden Eğitimi Dersine Yönelik Anne-Baba Tutumlarının Ergen Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarını Yordama Gücü (Nevşehir İli Örneği).* Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aybek, A. (2007). *Öğrencilerin Beden Eğitimi Derisine ve Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Tutumlarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Rolü.* Yüksek Lisans Tezi. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Aycan, Z. (2016). *Lisanslı Sporcuların Okul Başarılarının Değerlendirilmesi.* Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Aydoğdu, F. & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 11*(2), 570-585.

Aytan, K. G. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri.* Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aziz, H. (2001). *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Başarısında Aile Faktörü,* Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Baymur, F. (1994). *Genel Psikoloji. (*11.Baskı). İstanbul: İnkılap Yayınevi; aktaran: Ercoşkun, M. H. & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde Psikolojik İhiyaçların Yeri ve Önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 0* (11), 353-370.

Bayram, Ş. (2017). *Sağlık Bilimleri Öğrencilerinde Fiziksel Başarının Akademik Başarıya Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Biçkur, B. (2015). *Üniversite Sınavına Girecek Öğrencilerin Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı ve Anne –Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bilgin, E. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunlukları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi.

Brody, J. E. (1995). *Doğru Egzersizi Seçme*. (N. Hisli Şahin, Çev. Ed.). Stresle Başa Çıkma Olumlu Yaklaşım. İstanbul: Sistem Yayıncılık & Türk Psikologlar Derneği Yayını.

Burunsuz, E. (2019). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Uygulanmasına İlişkin Görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme Yöntemleri Ders Notları.* 22.12.2022 tarihinde (cv.ankara.edu.tr/düzenleme/kişisel/dosyalar/21082015162828. pdf) adresinden alındı.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Castelli D. M, Hılmann C. H, Buck S. M, Erwinn H. E (2007). Physical fitness and academic achievement in third-and fifth-grade students. Journal of Sport and Exercise Psychology, 29(2): 239-252.

Ceylan, Ö, (2017). *Anne Baba Tutumları İle Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişki: Okul Öncesi Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cohen, C. (2005). Influence of parental beliefs on attitudes and exercise levels in middle school children. *The Florida State University. Collage of Human Science.*

Çepni, S. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Akademi Kitabevi.

Çilingir, A. (2017). İletişim Alanında İçerik Analizi Yöntemi Kulanılarak Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine Bir İnceleme. *Erciyes İletişim Dergisi, 5* (1), 148-160.

Dalkılıç, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Deci, E, L. & Ryan, R.M. (2000). The 'what' and 'why' of Goal Pursuits: Human Needs and The Self-Determination of Behavior , Psychological Inquiry, (1) , s. 227.

Demir, K, E. (2007). *Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirkıran, M. E. (2019). *Türkiye Tenis Federasyonunun 12. Bölge Çocuklarının Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentilerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Demirtaş, S. (2018). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Doğan, İ. (2017), *Düzenli Fiziksel Etkinliklerin Ortaöğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bilişötesi Öğrenme Stratejileri ve Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dömbekci, H. A., Erişen, M. A. (2022). Nitel Araştırmalarda Görüşme Tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 22*(Özel Sayı 2): 141-160

Duman, G.K. (2008). İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin Durumluluk Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Sınav Kaygısı Düzeyleri ve Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Durmuş, D. (2020). Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Olan Bakış Açılarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eker, O. (2016). *Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Sınav Kaygısının Nedenleri ve Anne Baba Tutumlarının Sınav Kaygısına Etkisi: Merzifon Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Esteban-Cornejo, I., Gomez-Martinez, S., Tejero-Gonzalez, C. M, Castıllo, R., Lanza-Saiz R., Vicente-Rodriguez, G., Marcos, A., Martinezgomez, D. (2014). Characteristics of extracurricular physical activity and cognitive performance in adolescents. the avena study. *Journal of Sports Sciences, 32*(17): 1596-1603.

Ercoşkun, M. H. & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde Psikolojik İhtiyaçaların Yeri ve Önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (11), 353-370.

Erkal, M. (1992). *Sosyolojik Açıdan Spor*. Ankara: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Ersin, B. (2010). *Lise Öğrencilerinin Suç Eğilimleri İle Anne Baba Tutuları Arasındaki İlişki: Beyoğlu İlçesi Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erşahin, K. (2019). *Anne Baba Tutumları ile 5-7 Yaş Arası Çocukların Bilişsel İşlemler Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Fox, C. K., Barr- Anderson, D., Neumark-Sztainer, D., & Wall, M. (2010). Fhysical Activity and Sports Team Participation: Associations With Academic Outcomes in Middle School and High School Students, Journal of School Health, 80(1):31-7; aktaran: Yıldız, M. H. (2019). *Spor Aktivitelerine Devam Eden Ortaoukul Öğrencilerinin Okul Ders Başarıları ile Spor Başarıları İlişkisinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Batman: Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fedewa, A.L, Ahn, S. (2011). The Effect of Physical Activity and Physical Fitness On Children's Achievemet and Cognitive Outcomes A Meta-Analiz. Resaerch Quarterly For Exercise And Sport, 82(3):521-535.

Fink, A. S. (2000). The role of the researcher in the qualitative research process. A potential barrier to archiving qualitative data. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research, 1*(3), Art. 4.

Gökce, B. (2020). *Boşanmış Ebeveynlerin Boşanma Nedenleri ve Boşanma Kararlarına İlikin Bir Nitel Çalışma.* Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gray, S. (2004). Team club sports clubs for adults: A model. *American Association Behavioral Soial Science Online Journal, 7,* 44-48.

Guerremont, A., Findlay, L., & Kohen, D. (2014). Organized extracurricular activities: Are in-school and out-of-school activities associated with different outcomes for Canadian Youth. *Journal of School Health, 84*(5), 317-325.

Güçlü, A. (2005). "Spor Başarıyı Etkiler", Milliyet Gazetesi, 9 Mart; aktaran: Güven, Ö., Öncü, E. (2006). Beden Eğitimi ve Spora Aile Faktörü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 10*(10), 81-90.

Gülay, O. & Mirzeoğlu, A. D. (2012). Çocukları Spor Yapan Ailelerin Kazanımlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 17*(1-4), 13-24.

Gümüş, İ., Kurt, M., Ermurat, D. G. & Feyetörbay, E. (2011). Anne Baba Tutumu ve Okul Başarısına Etkisi. *Ekev Academic Review, 15*(47), 423-442.

Günalp, A. (2007). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocuklarının Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi: Aksaray İli Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gündoğdu, S. D. (2017). *Türkiye' de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Diyarbakır Örneği).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gündüz, H. (1997). *Eğitici Kol Çalışmalarının Etkililiği ile İlgili Öğretmen ve Yönetici Görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Gürsoy, S. (2015). *Kar ve Buz Sporlarında Milli Sporcuların Bu Sporları Tercih Etmesinde Rol Oynayan Motivasyonel Faktörlerin İncelenmesi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi.

Güven, Ö. & Öncü, E. (2006). Beden Eğitimi ve Spora Aile Faktörü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 10*(10), 81-90.

Haris, K. W. (1999). Parental Expectations of High School İnterscholastic Athtletich Activities, Virginia: *Fakulty of Virginia Polytechnic Instıtue, (phD),* p.25-30.

Hergüner, G. (1991). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6* (1): 91-95.

Holland, A., & Andre, T. (1987). Participation in extracurricular activities in secondary school: What is known, what needs to be known. *Review of Educational Research, 57*(4), 437-466.

Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Sehn, Z.N., & Wall, M. P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport Settings. *Psychology of Sport and Exercise, 9*(5), 63–685.

Hoyle, R. H., & Leff, S. S. (1997). The Role of parental involvement in touth sport participation and performance. Adolescence. Spring. 32(125), 233-243.

İnal, A. N. (1998). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş*. Konya: Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları.

İri, R., Sevinç, H. & Süel, E. (2009). 12-14 Yaş Grubu Çocuklara Uygulanan Futbol Beceri Antrenmanının Temel Motorik Özelliklere Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 6*(2), 122-131; aktaran: Demirkıran, M. E. (2019). *Türkiye Tenis Federasyonunun 12. Bölge Çocuklarının Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentilerinin Araştırılması.* Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Jaakkola, T., Hılmann, C., Kalaja, S. & Lıukkonen, J. (2015). The associations among fundamental movement skills, self-reported physical activity and academic performance during junior high school in Finland. *Journal of Sports Sciences, 33*(16): 1719-1729.

Karabağ, V. (2019). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, Karar Verme Stilleri ve Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karaman, S. (2019). *Üst Kuşak Ebeveynlik Tutumlarının Kişilerin Ebeveynlik Tutumlarını Yordayıcı Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karataş, Z. (2017). Sosyal Bilim Araştırmalarında Paradigma Değişimi: Nitel Yaklaşımın Yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi 1*(1): 68-86

Keleş, Ö. F. & Alpkaya, U. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Düzenli Sportif Aktivite ve Okul Başarı Puanlarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 1*(2):31-36.

Keskin, V. (2006). *Çocuklarını Spora Yönlendiren Anne ve Babaların Beklentileri.* Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Keyf, E. (2018). *Spor Yapan Bireylerin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Yeme Tutumlarının İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Erzincan: Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kotan, Ç., Hergüner, G. & Yaman, Ç. (2009). İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İli Örneği). *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3*(1):49-58.

Kulaksızoğlu, A. (2004). *Ergen Psikolojisi.* (6.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Küçük, V. & Acet, M. (2002). Bir Kişilik Özelliği Olarak Suçluluk ve Sporla İlişki. DPÜ, *Sosyal Bilimler Dergisi,* (7), 375.

Küçük, V. & Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde Yer Alan İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi ,* (10) , 3-8.

Mamak, H. (2000). *Zonguldak'ta spora katılımın sosyo-ekonomik boyutu (Orta Öğretim Gençliği Üzerine Bir Araştırma).* Ankara: Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Masia, J. R., Plaza, D. M., Gonzalez, V. H., Deltell, C. J., &Rorıguez, J. C. (2013). Parental attitudes towards extracurricular physical and sports activity in school-age children. *Journal of Human Sport and Exercise, 3*(8), ss.(861-876).

Mevzuat Bilgi Sistemi. (2023). Nisan 17, 2023 tarihinde https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf adresinden alındı.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2023). Nisan 17, 2023 tarihinde http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145 adresinden alındı.

Mollaoğulları H., Uluç, S. (2019). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Öğrencilerin Sınav Kaygı Durumlarının İncelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Eğitim Dergisi, 3*(3), 78-87

Nurtan, F. (2021). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Yaşadıkları Sınav Kaygısı İle Algıladıkları Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir: Hacı Bektaş-ı Veli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Olivia, P. F. & Gordon, W. R. (2018). *Program Geliştirme*. (K. Gündoğdu, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

Özer, D. S., Özer, K. (2016). *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Akademik

Özsandıkçı, K. (2010). *Yüzme Sporuna Katılımda Ailenin Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara: Bağırgan Yayınevi.

Parlaktaş, Y. (2018). *Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinde Fiziksel Aktivite Düzeyi ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki (Kırıkkale Örneği).* Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Pehlivan, Z. (2009). Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlemlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2):69-76.

Polat, S. (2018). *Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Aileden Aldıkları Sosyal Destek İle Anksiyete Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sarı, M. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinliklere Katılımının İncelenmesi. *Kurumsal Eğitimbilim Dergisi. 5*(1), 72-89.

Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M. & Hekim, M. (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellkikleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 23*(1): 161-170.

Selucik, A. (2021). *Üniversite Öğrencilerinin Uzak Doğu Sporlarına Yönelim Nedenleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki.* Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim-Öğrenme ve Öğretim.* Ankara: Spor Matbaacılık.

Sevencan, F., Çilingiroğlu, N. (2007). Sağlık alanındaki araştırmalarda kullanılan niteliksel veri toplama yöntemleri. Toplum Hekimliği Bülteni, 26(1), 1-6.

Sharts-Hopko, N. C. (2002). Assessing rigor in qualitative research. *Journal of the Association of Nurses In Aids Care, 13*(4), 84-86.

Sucan, S. (2012). *Ferdi ve Takım Sporcularının Yaşam Kalitesinin Psikolojik Performans Üzerindeki Etkisi.* Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şahan, H. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü.* Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, K. Y. (2005). *Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Eskişehir İli Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Taşçı, M. (2020). *Ortaöğretimde Sportif Faaliyetlere Katılımın Bireyin Yaşam Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tepeköylü, Ö. & Yüksel, Y. (2010). Ortaöğretimde Sporcu Öğrenciler İle Spor Yapmayan Öğrencilerin İletişim Becerisi Düzeyleri. *11.Uluslararası Spor Bilmleri Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri,* Antalya; Aktaran: Durmuş, D. (2020). Ebeveynlerin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Olan Bakış Açılarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tezcan, M. (1977). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Doğan Matbaası.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). Mart 7, 2023 tarihinde https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı.

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamalarda Eğitim Yönetimi, 24* (24): 543-549.

Ulutaş, K. (2018). *Lise Öğrencilerinin Anne Baba Tutum Algıları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Uzun, M. S. (2021). *Ortaokul Öğrencilerinin Okuldaki Psikolojik İhtiyaçları İle Okula Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yamaner, F. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler*. Ankara: Ekin Kitabevi.

Yalçın, U. & Balcı, V. (2013). 7-14 yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11* (1) , 27-33 .

Yavuzer, H. (2004). *Ana Baba Okulu / Yaygın Anne Baba Tutumu* (11.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, E. (2019). *Takım Sporları Yapan ve Spor Yapmayan 10-12 Yaş Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, M. H. (2019). *Spor Aktivitelerine Devam Eden Ortaokul Öğrencilerinin Okul Ders Başarıları İle Spor Ders Başarıları İlişkisinin İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Batman: Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yörükoğlu, A. (2015). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Yılmaz, A. (2016). *Lise Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Ebeveyn Tutum ve Görüşleri*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yüksel, M. (2019). Ailenin Spora Katılımı ile Çocuklarının Elit Spora Yönelmesi Arasındaki İlişki. *Ordu Ünivesitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 9*(2), 319-326.

Zorba, E. (2004). *Yaşam Boyu Spor* (1.Baskı). İstanbul: Marmara İletişim.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 05.01.2023-257315

Kurum kayıt Tarihi ve Sayısı: 01.11.2022/244403	Protokol No:443

29.12.2022

T.C

ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Ses ve Görüntü Kayıtları
BAŞLIK:	Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılmalarına Yönelik Veli Tutumlarının İncelenmesi
SORUMLU ARAŞTIRMACI:	Dr. Öğr. Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU
YARDIMCI ARAŞTIRMACI:	Bilge ARUZ
KARAR:	UYGUN

ETİK KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Ertuğrul YILDIRIM
Başkan

Prof. Dr. Ahmet Ferda ÇAKMAK
Üye

Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU
Üye
(KATILMADI)

Prof. Dr. Ahmet Erkan KOCA
Üye
(KATILMADI)

Doç. Dr. Tülay KUZLU AYYILDIZ
Üye

Doç. Dr. Şahan ÇELİKOĞLU
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Çağatay BÜYÜKUYSAL
Üye
(KATILMADI)

29.05.2014 tarih ve 2014/08-13 sayılı Senato Kararı ile kabul edilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Ek 2: Araştırma Gönüllü Katılım Formu

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, *Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklerine Katılımlarına Yönelik Veli Tutumlarının İncelenmesi* başlıklı bir araştırma çalışması olup bu konuda veli görüşlerini ayrıntılı bir şekilde ele alarak çalışmanın sonuçlarını ortaya çıkarma amacını taşımaktadır. Çalışma, *Bilge ARUZ* tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın sonuçları ile bilimsel gelişmeye ışık tutması hedeflenmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, *görüşme* yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler arşivleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zaman ayrılabileceksiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim bölümünden Bilge ARUZ'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Bilge ARUZ

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

Ek 3: Görüşme Formu

ORTAOKUL 8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DERS DIŞI SPORTİF ETKİNLİKLERE KATILIMLARINA YÖNELİK VELİ TUTUMLARININ İNCELENMESİ KONUSU ÜZERİNE GÖRÜŞME FORMU

Merhaba ben Bilge ARUZ. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli tutumlarının incelenmesi konusunda araştırma yürütmekteyim. Bu bağlamda konuyla ilgili görüşlerinizi almak istiyorum. Görüşmede kimlik bilgileriniz gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Görüşme için izin verirseniz konuşacaklarımızın eksiksiz bir biçimde çalışmaya aktarılması ve önemli gördüğümüz hususların atlanmaması adına ses kayıt cihazı kullanmak ve konuşmaları not almak istiyorum. Çalışma tamamlandıktan sonra alınan kayıtlar imha edilecektir. Görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceğini düşünüyorum.

Tarih ve Saat:

Demografik Bilgiler

Cinsiyetiniz:

Öğrencinizin Katılım Sağladığı Sportif Branş:

Öğrencinizin Öğrenim Gördüğü Okul Türü:

GÖRÜŞME SORULARI

1. Ortaokul 8.sınıfta öğrencilerin sportif etkinliklere katılım sağlamaları konusunda düşünceleriniz nelerdir?
2. Sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizde fark ettiğiniz gelişimler ve değişimler nelerdir ?
3. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizin ders başarısında gözlemlediğiniz değişimler nelerdir ?
4. Sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizin 8. Sınıfta öğrenim görmesinden kaynaklı akademik kaygılarınız var mı ? Var ise bunlar nelerdir ?
5. Öğrencinizin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere müdahalelerde bulunuyor musunuz ? (sınav dönemleri v.b gibi). Bulunuyor iseniz nasıl ?
6. Öğrenciniz içerisinde yer aldığı sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek isterse tavrınız ve yansıtacağınız tutum nasıl olur ?

Ek 4: Detaylı Görüşme Formu Ve Kodlama Örneği

Merhaba ben Bilge ARUZ. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik veli görüşlerinin incelenmesi konusunda araştırma yürütmekteyim. Bu bağlamda konuyla ilgili görüşlerinizi almak istiyorum. Görüşmede kimlik bilgileriniz gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Görüşme için izin verirseniz konuşacaklarımızın eksiksiz bir biçimde çalışmaya aktarılması ve önemli gördüğümüz hususların atlanmaması adına ses kayıt cihazı kullanmak ve konuşmaları not almak istiyorum. Çalışma tamamlandıktan sonra alınan kayıtlar imha edilecektir. Görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceğini düşünüyorum.

Tarih ve **Saat:**

Demografik Bilgiler

Cinsiyetiniz: **Kadın**

Öğrencinizin Katılım Sağladığı Sportif Branş: **Voleybol**

Öğrencinizin Öğrenim Gördüğü Okul Türü: **Devlet Okulu**

Görüşme Soruları

1. Ortaokul 8.sınıfta öğrencilerin sportif etkinliklere katılım sağlamaları konusunda düşünceleriniz nelerdir ?

CEVAP (V2) : *Babasıyla biz hiçbir zaman çocuğumuzun derslerine karışmadık çünkü sorumluluğunu bilen çocuktur. Voleybol çalışmalarından sonra eve o kadar mutlu gelir ki yorgun olmasına rağmen antrenmanda olup biteni anlatır, hele ki maçtan geldiyse o heyecanlı anlatışını görmeniz lazım. O yüzden 8.sınıfta okuyorsun derslerine ağırlık vermen gerekir diye bir talebimiz olmadı ondan. Mutlu olduğu için aynı motivasyonla derslerine çalışıyor zaten*. **(Mental olarak fayda sağladığı için katılmalı)**

2. Sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizde fark ettiğiniz gelişimler ve değişimler nelerdir ?

CEVAP (V2) : *Gelişim ve değişim gözle görülür ölçüde oldu. Aile geneline bakıldığında boy olarak bu kadar uzayabileceğini düşünmezdik*. **(fiziksel gelişim)** *Ben düzenli olarak spor yapmasından kaynaklandığını düşünüyorum. Voleybol oynuyor. Fiziken de önceki haline göre daha güçlü olduğunu görebiliyoruz. Ama en önemlisi kendi işini kendi halledebilmesi*. *İl dışına müsabakaya gittiği için orada biz yokken birçok şeyi kendi başına yapmayı öğrendi.* **(sorumluluk)** *Bu onun için çok büyük bir artıydı. Kendine güvenmesi ve sorumluluk alabilmesini de yine spor yapmasına bağlıyorum*. **(özgüven)** *Aynı zamanda takım sporu yaptığı için arkadaşları ile de arası hep iyi olmuştur diyebilirim.* **(sosyal gelişim)**

3. Ortaokul 8.sınıfta sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizin ders başarısında gözlemlediğiniz değişimler nelerdir?

CEVAP (V2): *Toplumumuzda kulaktan dolma bir bilgi var maalesef. Sportif etkinliklerde yer alan çocukların derslerinin iyi olmadığı ya da yükseliş gösteremeyeceğine dair bir görüş hakim. Ben bu düşünceye katılmıyorum. Spor ya da başka bir sosyal aktivite çocuğun yapabileceklerinin farkına varmasını kendini keşfetmesini ve özgüvenli nesiller yetişmesini sağlayabilen muhteşem bir yapıdır. Aksine çocuğa sahip olduğu bir becerisi yönünden kısıtlama getirmek, başarıyı sadece akademik olarak değerlendirmek çok yanlış. Bir çocuk ona fırsat verilirse sorumluluğunu bilir ve aynı özenle dersini de çalışır sosyal de olur. Nitekim benim çocuğum da çok yoğun tempoda spor antrenmanlarına katılmasına rağmen okulda başarılı diye nitelendirilen çocuklardan birisidir. Ben bu noktada olmasında sporun çok çok büyük bir katkısı olduğu kanısındayım.* **(olumlu gelişme var)**

4. Sportif etkinliklere katılım sağlayan öğrencinizin 8. Sınıfta öğrenim görmesinden kaynaklı akademik kaygılarınız var mı ? Var ise bunlar nelerdir ?

CEVAP (V2) : *Aslında akademik kaygım yok. Yani yok derken dersleri önemsemiyorum anlamında söylemiyorum ama çocuğum çok keyif alarak spor yapıyor. Spora gittiği için derslerini önemsememezlik de yapmıyor. Sorumluluklarının farkında. O yüzden bizim müdahale etmemizi gerektirecek bir durum yaratmıyor. Ama bazen etrafımda öyle veliler görüyorum ki 8. Sınıfın sonunda sanki öğrencisi değil de kendi sınava girecekmiş gibi bir tempodalar. Acaba benim de mi biraz bu tempoya girmem lazım olayın çok mu dışındayım, çocuğumun sınavdan dolayı daha fazla mı ders çalışması lazım diye kendimi sorgulamama sebep oluyor.* **(kısmen kaygılı)** *Ama yine de onlar gibi sıkboğaz edemem çocuğumu. Öncelikli olan onun sağlıklı bir psikolojik durumunun olması.*

5. Öğrencinizin sportif etkinliklere katılım sağlayacağı zaman ve sürelere müdahalelerde bulunuyor musunuz ? (sınav dönemleri v.b gibi). Bulunuyor iseniz nasıl ?

CEVAP (V2)*: Daha önce de bahsettiğim gibi benim çocuğum sorumluluklarının çok farkındadır. Biz müdahale etmeyiz ona ama bazen okulda üst üste sınavları olduğu gün oluyor. Antrenmandan da geri kalmak istemiyor. Sadece bu zamanlarda çok koştur koştur bir dönem geçirmesin diye sonraki antrenmanda telafi edersin istersen çok yorulma bir iki gün diyorum.***(sınav dönemleri yoğunsa)** *Ama onu kısıtlamak adına değil.*

6. Öğrenciniz içerisinde yer aldığı sportif etkinliklere uzun vadede devam etmek isterse tavrınız ve yansıtacağınız tutum nasıl olur ?

CEVAP (V2) : *Biz eşimle içten içe bu yolda devam etmesini istiyoruz zaten ama onu etkilemek istemiyoruz. Sonuçta kendi hayatını etkileyecek bir durum söz konusu. Hangi mesleği yapmak isterse ya da spora hayatında ne kadar yer verirse onun kararını destekleriz. Ama hayalimiz filejtrnin sultanlarını izleyerek bu serüvene katılan kızımın kendi voleybol maçını televizyondan seyretmektir.* **(Destekleyici)**

Ek 5 Temalara İlişkin Kodlar

TEMALAR	KODLAR
8. SINIF KADEMESİ VE SPOR	Mental olarak fayda sağladığı için katılmalı
	Daha az katılım sağlamalı
GELİŞİM VE DEĞİŞİM	Dikkat
	Sorumluluk
	Fiziksel Gelişim
	Sosyal Gelişim
	Özgüven
DERS BAŞARISI	Olumlu Gelişme Var
	Belirli bir fark yok
AKADEMİK KAYGI	Akademik Kaygısı Var
	Kısmen Kaygılı
	Akademik Kaygısı Yok
VELİ MÜDAHALESİ	Sınav Dönemleri Yoğunsa
	Her Zaman
	Hiçbir Zaman
UZUN VADEDE SPOR	Destekleyici
	Otoriter

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Bilge ARUZ
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Aldığı Sertifikalar :
Uzmanlık Alanı : Beden Eğitimi ve Spor

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	Kocaeli Üniversitesi	2014
Y. Lisans	Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2023

Görevler :

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	Zonguldak Ereğli Hatice Erdem Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2016
Öğretmen	Şanlıurfa Siverek Mimar Sinan Ortaokulu	2014

Eserler:

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

A1. ……..……..……

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (*proceedings*) basılan bildiriler:

B1. ……

C. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:

C1. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar:

C1.1. ……...……

C2. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplardaki bölümler:

C2.1……

D. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

D1.……..……

E. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

E1 Bilge ARUZ-Dr.Öğretim Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU, Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Veli Tutumlarının İncelenmesi, 2.Ulusal Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Öğrenci Kongresi (20-21 Ekim 2023).

F. Sanat ve tasarım etkinlikleri:

F1……..

G. Diğer yayınlar: *(Yukarıdaki maddelerde yer alan başlıklardaki kategorilere girmeyen ve belirtilmek istenen tüm eserler bu maddenin altında belirtilecektir.)*

G1.……